

**REKOMENDACJE
DO STRATEGII BEZPIECZEŃSTWA NARODOWEGO
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Warszawa, 4 lipca 2024 r.

SPIS TREŚCI

I. ZAŁOŻENIA ORGANIZACYJNO-METODYCZNE	4
1.1. Podstawy prawne.....	4
1.2. Kwestie organizacyjno-metodyczne	4
II. INTERESY NARODOWE I CELE STRATEGICZNE W DZIEDZINIE BEZPIECZEŃSTWA NARODOWEGO RP	6
2.1. Interesy narodowe w dziedzinie bezpieczeństwa narodowego	6
2.2. Cele strategiczne w dziedzinie bezpieczeństwa narodowego.....	6
III. ŚRODOWISKO BEZPIECZEŃSTWA	8
3.1. Zagrożenia i wyzwania ze strony państw	8
3.2. Zagrożenia i wyzwania transnarodowe	11
3.3. Zagrożenia i wyzwania wewnętrzne	14
3.4. Szanse w dziedzinie bezpieczeństwa	17
IV. REKOMENDACJE DZIAŁAŃ I PRZYGOTOWAŃ	19
4.1. Filar 1 – Bezpieczeństwo państwa i obywateli	19
4.1.1. Kierowanie bezpieczeństwem narodowym	19
4.1.2. Odporność państwa i obrona powszechna	22
4.1.3. Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej	26
4.1.4. Cyberbezpieczeństwo.....	32
4.1.5. Przestrzeń informacyjna	34
4.2. Filar 2 – Polska w systemie bezpieczeństwa międzynarodowego	35
4.2.1. Sojusz Północnoatlantycki i Unia Europejska	35
4.2.2. Współpraca bilateralna, regionalna i w wymiarze globalnym.....	39
4.2.3. Polityka wschodnia.....	41
4.3. Filar 3 – Tożsamość i dziedzictwo narodowe	43
4.3.1. Tożsamość narodowa Rzeczypospolitej Polskiej.....	43
4.3.2. Tworzenie pozytywnego wizerunku Polski	44
4.4. Filar 4 – Rozwój społeczny i gospodarczy. Ochrona środowiska	45
4.4.1. Zdrowie i ochrona rodziny.....	45
4.4.2. Polityka migracyjna	48
4.4.3. Bezpieczeństwo gospodarcze.....	49
4.4.4. Przemysłowy sektor obronny i bezpieczeństwa.....	51
4.4.5. Bezpieczeństwo energetyczne.....	53
4.4.6. Bezpieczeństwo morskie.....	55
4.4.7. Ochrona środowiska naturalnego i klimatu	56
4.4.8. Potencjał naukowy i technologiczny.....	57
V. ZAKOŃCZENIE	59

I. ZAŁOŻENIA ORGANIZACYJNO-METODYCZNE

1.1. Podstawy prawne

Kompetencje Prezydenta RP w zakresie prac nad Strategią Bezpieczeństwa Narodowego RP oraz dokumentów wykonawczych do niej wynikają z zapisów artykułu 24 ust. 1 Ustawy o obronie Ojczyzny (Dz. U. 2022 poz. 655).

Art. 24 ust. 1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, stojąc na straży suwerenności i bezpieczeństwa państwa, nienaruszalności i niepodzielności jego terytorium:

- 1) przekazuje Radzie Ministrów rekomendacje do strategii bezpieczeństwa narodowego przed rozpoczęciem przez Radę Ministrów prac nad jej projektem;*
- 2) zatwierdza, w drodze postanowienia, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, strategię bezpieczeństwa narodowego;*
- 3) przekazuje Radzie Ministrów rekomendacje do przygotowań obronnych Rzeczypospolitej Polskiej;*
- 4) wydaje, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, w drodze postanowienia, Polityczno-Strategiczną Dyrektywę Obronną Rzeczypospolitej Polskiej oraz inne dokumenty wykonawcze do strategii bezpieczeństwa narodowego (...).*

Wiceprezes Rady Ministrów, Minister Obrony Narodowej Władysław Kosiniak-Kamysz pismem z dnia 1 marca 2024 r. zwrócił się do Prezydenta RP Andrzeja Dudy z prośbą o przekazanie Radzie Ministrów Rekomendacji do opracowania nowej Strategii Bezpieczeństwa Narodowego RP, zgodnie z artykułem 24 ust. 1 pkt 1 wyżej wymienionej ustawy, w celu usystematyzowania wydawania dokumentów strategicznych w ramach zarządzania systemem obronnym państwa.

1.2. Kwestie organizacyjno-metodyczne

Potrzeba opracowania nowej Strategii Bezpieczeństwa Narodowego RP wynika z dwóch podstawowych przesłanek:

- a) negatywnych zmian środowiska międzynarodowego, które po 2020 r. (tj. od czasu wydania dotychczas obowiązującej strategii) zaszły w środowisku bezpieczeństwa Polski, jak pandemia COVID-19 (od 2020 r.), eskalacja działań hybrydowych na granicy polsko-białoruskiej (2021 r.) i rozpoczęcie przez Rosję pełnoskalowej wojny przeciwko Ukrainie (od 24 lutego 2022 r.), co utrudniło realizację interesów narodowych i osiągnięcie celów strategicznych w dziedzinie bezpieczeństwa. Co jednakowo ważne, w środowisku międzynarodowym zaszły też pozytywne zmiany, związane między innymi z rozszerzeniem Sojuszu Północnoatlantyckiego o Szwecję i Finlandię;
- b) potrzeby dokonania ponownej analizy i uaktualnienia katalogu działań i przygotowań strategicznych realizowanych przez władze Polski, a ujętych w obecnie obowiązującej Strategii Bezpieczeństwa Narodowego RP.

W pracach nad Rekomendacjami przyjęto całościowe podejście do bezpieczeństwa narodowego. Zastosowano podejście wielowymiarowe (uwzględniając zarówno sektor wojskowy, jak i sektory pozawojskowe) oraz dwupoziomowe (analizując bezpieczeństwo Polski zarówno na poziomie systemu międzynarodowego, jak i na poziomie państwa). Treść Rekomendacji została ujęta w trzech zasadniczych obszarach problemowych:

1. Zdefiniowane zostały interesy narodowe i cele strategiczne w dziedzinie bezpieczeństwa narodowego;
2. Dokonana została diagnoza środowiska bezpieczeństwa;
3. Zaprojektowane zostały potrzebne działania strategiczne oraz niezbędne przygotowania systemu bezpieczeństwa narodowego.

Przy projektowaniu Rekomendacji dotyczących sposobów osiągania celów strategicznych oraz kierunków transformacji systemu bezpieczeństwa narodowego pod uwagę wzięto stan realizacji zadań wskazanych w Strategii Bezpieczeństwa Narodowego RP z 2020 r. Analizowano konieczność podjęcia nowych działań (w przypadku nieuwzględnienia ich w SBN RP z 2020 r.), ich kontynuacji (jeśli zapisane działania są na początkowym etapie realizacji), modyfikacji działań (jeśli dalsza ich kontynuacja, wskutek zmiany uwarunkowań, jest niecelowa), a także utrzymania i dostosowania tych działań, jeśli jest potrzeba ich uszczegółowienia.

Rekomendacje bazują na prowadzonych w Biurze Bezpieczeństwa Narodowego (BBN) analizach środowiska bezpieczeństwa, wnioskach wynikających z wojny rosyjsko-ukraińskiej oraz z przeprowadzonych w 2023 r. ćwiczeń symulacyjnych z udziałem najwyższych organów władzy państwowej¹. Rekomendacje zostały skonsultowane z wiodącymi ekspertami (ok. 60 osób) zajmującymi się różnymi aspektami bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego.

W reakcji na dynamiczne, negatywne zmiany w środowisku bezpieczeństwa RP, podjęto kompleksowe działania w celu wzmocnienia bezpieczeństwa państwa. Rekomendacje, które zawiera niniejszy dokument, uwzględniają i systematyzują wnioski z realizowanych dotąd zamierzeń, a także wskazują obszary wymagające dalszych konsekwentnych działań.

Równolegle z propozycjami dotyczącymi wzmocnienia sektora militarnego, Rekomendacje wskazują także na szeroki pakiet pilnych i ważnych zadań w pozamilitarnej sferze bezpieczeństwa, zwłaszcza dotyczących budowy systemu odporności i obrony powszechnej, realizowanych przy wykorzystaniu całości dostępnych zasobów ludzkich (czynnik społeczny), organizacyjnych (czynnik strukturalny), materialnych (czynnik gospodarczy) i niematerialnych (czynnik *soft power*).

¹ Ćwiczenia symulacyjne wysokiego szczebla (tzw. *Tabletop exercises, TTX*), zorganizowane z inicjatywy Prezydenta RP w styczniu i kwietniu 2023 r. z udziałem organów władzy państwowej: Prezydenta RP, Prezesa Rady Ministrów, Marszałka Sejmu RP, Marszałka Senatu RP, wybranych ministrów rządu, Kancelarii Prezydenta RP oraz najwyższych dowódców SZ RP.

II. INTERESY NARODOWE I CELE STRATEGICZNE W DZIEDZINIE BEZPIECZEŃSTWA NARODOWEGO RP

2.1. Interesy narodowe w dziedzinie bezpieczeństwa narodowego

Polityka bezpieczeństwa Polski zakorzeniona jest w wartościach zapisanych w Konstytucji RP. Wartości oraz prawa z nich wywiedzione stanowią kluczową podbudowę dla zapewnienia bezpieczeństwa, stabilności i rozwoju Polski.

W nowej Strategii Bezpieczeństwa Narodowego RP rekomenduje się podtrzymanie **interesów narodowych w dziedzinie bezpieczeństwa narodowego**, zawartych w Strategii Bezpieczeństwa Narodowego RP zatwierdzonej 12 maja 2020 r.:

- 1) strzeżenie niepodległości, nienaruszalności terytorialnej, suwerenności oraz zapewnienie bezpieczeństwa państwa i obywateli;
- 2) kształtowanie porządku międzynarodowego, opartego na solidarnej współpracy i poszanowaniu prawa międzynarodowego, dającego gwarancje bezpiecznego rozwoju Polski;
- 3) umacnianie tożsamości narodowej i strzeżenie dziedzictwa narodowego;
- 4) zapewnienie warunków do trwałego i zrównoważonego rozwoju społecznego i gospodarczego oraz ochronę środowiska naturalnego.

2.2. Cele strategiczne w dziedzinie bezpieczeństwa narodowego

Z interesów narodowych w dziedzinie bezpieczeństwa narodowego wynikają odpowiadające im **cele strategiczne w dziedzinie bezpieczeństwa narodowego**, które nakierowane są na wzrost bezpieczeństwa i pozycji Polski na arenie międzynarodowej w stosunku do czasu sprzed 2022 r. Obejmują one:

- 1) zintegrowanie elementów systemu kierowania bezpieczeństwem narodowym;
- 2) zwiększenie poziomu odporności państwa, ze szczególnym uwzględnieniem ochrony ludności i obrony cywilnej;
- 3) stworzenie systemu obrony powszechnej, opartego na wysiłku całego narodu we wszystkich formach jego organizacji;
- 4) wzmacnianie zdolności Sił Zbrojnych RP do odstraszenia i obrony przed zagrożeniami dla bezpieczeństwa państwa oraz w ramach kolektywnej obrony NATO, ze szczególnym uwzględnieniem podniesienia poziomu modernizacji technicznej i reformy organizacyjnej, umożliwiającej prowadzenie długotrwałego konfliktu zbrojnego o dużej intensywności;

- 5) zapewnienie proaktywnej obrony i ochrony przed zagrożeniami w nowych domenach, w tym m.in. w cyberprzestrzeni, w przestrzeni informacyjnej i kognitywnej;
- 6) aktywne promowanie wizerunku Polski, a także jej polityki i celów strategicznych na arenie międzynarodowej;
- 7) kształtowanie polityki NATO i UE w sposób zgodny z interesami bezpieczeństwa Polski, utrzymywanie strategicznego partnerstwa z USA oraz intensyfikację współpracy w formatach regionalnych i bilateralnych;
- 8) wzmacnianie tożsamości narodowej i spójności społecznej;
- 9) tworzenie warunków umożliwiających poprawę sytuacji demograficznej, w tym warunków do ochrony i rozwoju rodziny (szczególnie zwiększenie dzietności);
- 10) tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego i społecznego w powiązaniu z interesami bezpieczeństwa państwa;
- 11) wzmocnienie konkurencyjności polskiej gospodarki poprzez promowanie polskiej nauki oraz zwiększenie nakładów na badania i rozwój ze szczególnym uwzględnieniem technologii podwójnego zastosowania;
- 12) zbudowanie potencjału polskiego przemysłu obronnego zdolnego do zabezpieczenia potrzeb Sił Zbrojnych RP (w tym w zakresie systemów bezzałogowych i amunicji), rozbudowa jego zdolności eksportowych oraz zredukowanie uzależnienia od zewnętrznych łańcuchów dostaw w tym zakresie;
- 13) wzmocnienie bezpieczeństwa energetycznego państwa;
- 14) zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego państwa;
- 15) podniesienie i zapewnienie bezpieczeństwa żywnościowego, również na wypadek zaistnienia konfliktu zbrojnego;
- 16) zapewnienie bezpieczeństwa zdrowotnego.

III. ŚRODOWISKO BEZPIECZEŃSTWA

3.1. Zagrożenia i wyzwania ze strony państw

Środowisko bezpieczeństwa Polski w ostatnich latach uległo zdecydowanemu pogorszeniu. Jest to przede wszystkim związane z agresywną polityką Rosji, a także z niestabilnością na Bliskim Wschodzie i w Afryce Północnej czy narastającą asertywnością Chin. Sytuacja międzynarodowa, poprzez zakres i dynamikę wyzwań dla realizacji interesów narodowych, stwarza zarówno zagrożenia, jak i szanse dla osiągania celów strategicznych państwa.

Agresja Rosji przeciw Ukrainie, która od 24 lutego 2022 r. ma charakter pełnoskalowej wojny, generuje zagrożenia i wyzwania w różnych wymiarach. Rosja zanegowała filary bezpieczeństwa międzynarodowego, w tym zasadę suwerenności i integralności terytorialnej państw, a także swobody wyboru własnej ścieżki rozwoju oraz sojuszy politycznych i wojskowych. Przyspieszyła też zmiany w globalnym układzie sił. Skuteczny opór Ukrainy, również dzięki wsparciu otrzymanemu ze strony Polski oraz innych państw, uniemożliwił Rosji osiągnięcie jej celów, niemniej jednak wojna rosyjsko-ukraińska wciąż trwa. Nie widać perspektyw na jej szybkie zakończenie.

Rosja stanowi obecnie najpoważniejsze zagrożenie dla bezpieczeństwa Polski oraz Sojuszu Północnoatlantyckiego. W wyniku działań wojennych Rosji w Ukrainie doszło do szeregu incydentów związanych z naruszeniem przestrzeni powietrznej Polski (a także w innych państwach sojusznicznych) przez rosyjskie środki napadu powietrznego. Incydenty z naruszeniem polskiej przestrzeni powietrznej zostały również spowodowane przez Białoruś. Stanowi to intencjonalne testowanie gotowości Polski oraz Sojuszu do adekwatnej reakcji.

Jednocześnie wzrasta ryzyko rosyjskich prowokacji militarnych wobec innego państwa Sojuszu czy intencjonalnej ograniczonej konwencjonalnej agresji militarnej połączonej z groźbami nuklearnymi w celu wymuszenia zmiany statusu bezpieczeństwa państw północno-wschodniej flanki NATO. Długoterminowo nie należy wykluczać pełnoskalowej agresji Rosji na NATO. Działania rosyjskie będą warunkowane postrzeganiem przez Kreml spójności NATO i zdolności Sojuszu do wojskowej odpowiedzi na rosyjską agresję.

Federacja Rosyjska będzie kontynuowała działania nakierowane na: 1) podważanie ładu międzynarodowego, 2) odbudowę swojej pozycji mocarstwowej oraz dawnej strefy wpływów, a także 3) rozbijanie jedności Zachodu oraz 4) polaryzację społeczeństw poszczególnych państw. Nie można wykluczać scenariusza, w którym – aby osiągnąć swoje cele – Rosja nie ograniczy się do prowadzenia działań zmierzających do podporządkowania jej całego terytorium Ukrainy, ale doprowadzi

do rozszerzenia konfliktu zbrojnego na inne państwa i wywoła pełnoskalowy konflikt zbrojny z Sojuszem Północnoatlantyckim.

Nałożone na Rosję sankcje odnoszą ograniczone skutki. Mimo znaczących strat, przestawia ona gospodarkę na tryb wojenny i jest w stanie rozbudowywać swój potencjał militarny (wzmacniając go przede wszystkim na zachodnim kierunku strategicznym), w tym zdolności jądrowe. Działania te, przy jednoczesnym wsparciu udzielanym przez Chiny (oraz zacieśnianiu strategicznej współpracy obu tych państw), Iran i Koreę Północną pozwalają na bieżąco uzupełniać straty poniesione na polu walki. Dodatkowo Rosja wciąż posiada duże rezerwy mobilizacyjne.

Federacja Rosyjska podporządkowała sobie Białoruś, dzięki czemu wykorzystuje jej terytorium do osiągania własnych celów strategicznych: prowadzi z jej terenu działania przeciwko Ukrainie, zapowiada rozmieszczenie broni jądrowej na jej terytorium i w tym celu przygotowuje infrastrukturę niezbędną dla jej rozmieszczenia, prowadzi agresję hybrydową na Polskę poprzez sztuczne generowanie kryzysu migracyjnego na granicy. Wspiera separatyzmy, pobudza i eskaluje konflikty lokalne i regionalne w Europie (np. wokół Naddniestrza lub w rejonie Bałkanów Zachodnich), co sprzyja utrwalaniu stanu niestabilności na naszym kontynencie. Jednocześnie działania Rosji doprowadziły do erozji systemu kontroli zbrojeń i rozbrojenia w Europie.

Przy wykorzystaniu wszelkich dostępnych narzędzi, Rosja intensyfikuje działania hybrydowe nakierowane przede wszystkim na rozbięcie jedności Zachodu oraz ograniczenie wsparcia dla Ukrainy. Próbuje destabilizować struktury i społeczeństwa zachodnie oraz wywoływać podziały wśród państw Sojuszu i Unii Europejskiej. Stosuje pozamilitarne formy oddziaływania na społeczeństwa, przy użyciu operacji informacyjno-psychologicznych. Rosja angażuje się też w działania w państwach Globalnego Południa (również z udziałem prywatnych grup wojskowych), starając się zyskać ich przychylność, w tym celu przedstawiając swoje działania wojenne w Ukrainie jako wymuszoną odpowiedź na agresywną politykę Zachodu, co jest narracją niezgodną z faktami. Wspólnie z Chinami stara się nadać współpracy państw w ramach grupy BRICS wymiar antyzachodni. Rosja rozszerza również swoją działalność w regionie Arktyki, także w obszarze bezpieczeństwa.

Do gwałtownego pogorszenia sytuacji bezpieczeństwa doszło na **Bliskim Wschodzie**. W odpowiedzi na atak Hamasu z 7 października 2023 r. Izrael rozpoczął operację odwetową w Strefie Gazy, doprowadzając do dużej liczby ofiar cywilnych, znaczącej dewastacji lokalnej infrastruktury oraz drastycznego pogorszenia warunków życia Palestyńczyków. Tragiczne skutki tych działań dotknęły także obywateli Polski.

Doszło do cofnięcia postępów w bliskowschodnim procesie pokojowym, co postawiło pod znakiem zapytania długofalową stabilność całego regionu,

jak i spotęgowało ryzyko masowej migracji ludności. W znaczącym stopniu wzrosło przez to ryzyko wybuchu pełnoskalowego konfliktu zbrojnego między Izraelem a wybranymi państwami (bądź ugrupowaniami fundamentalistycznymi) na Bliskim Wschodzie. Szczególny potencjał eskalacyjny ma konflikt Izraela z Iranem, dążącym do osiągnięcia statusu regionalnego mocarstwa. Przyspieszenia nabral wzrost politycznego znaczenia monarchicznych państw Zatoki Perskiej, które – umiejętnie wykorzystując swój potencjał gospodarczy – odgrywają coraz większą rolę w polityce międzynarodowej.

Wzrasta globalna rola **Chin**, tworząc nowe wyzwania dla światowego bezpieczeństwa. Chiny, podobnie jak Rosja, dążą do podważenia regionalnego i globalnego porządku bezpieczeństwa. Wzmocnieniu ulega sojusz pomiędzy Chinami i Rosją. Rośnie chińskie wsparcie dla rosyjskiej agresji. Porażka Ukrainy i wspierającego ją Zachodu wzmocni agresywność Chin w regionie Azji Południowo-Wschodniej. Kryzysy i konflikty w tamtym regionie mogą być bodźcem dla Rosji do rzucenia militarnego wyzwania NATO w Europie i otwartej agresji na Sojusz. Narasta konfrontacja amerykańsko-chińska, z perspektywą potencjalnego przerodzenia się w otwarty konflikt wokół Tajwanu oraz w regionie Morza Południowochińskiego. Potencjalny konflikt w basenie Pacyfiku stanowi ryzyko odciążenia uwagi USA od Europy, przesuwając amerykańskie zdolności wojskowe w kierunku Dalekiego Wschodu. Jednocześnie taki konflikt miałby negatywne konsekwencje dla handlu międzynarodowego realizowanego przez morskie szlaki handlowe przebiegające przez Morze Południowochińskie, w tym dla polskich interesów gospodarczych i bezpieczeństwa.

Zagrożeniem dla bezpieczeństwa w wymiarze globalnym pozostają wysiłki **Korei Północnej** nakierowane na poszerzenie i doskonalenie własnych zdolności jądrowych i konwencjonalnych. Działania te przyczyniają się do podważania zasad prawa międzynarodowego, postępującej erozji reżimów nieproliferacyjnych i rozbrojeniowych oraz napędzają regionalny wyścig zbrojeń. Poprzez wsparcie militarne Rosji w jej agresji na Ukrainę, Korea Północna dokonuje częściowego przełamania izolacji, w efekcie uzyskując dostęp do krytycznych produktów i technologii, wzmacniających pozycję reżimu.

Wzrasta potencjał eskalacyjny w regionie **Bałkanów Zachodnich**, także za sprawą działań Rosji. Wciąż istnieją tam potencjalne obszary zapalne, stanowiące zagrożenie dla stabilności regionu. Jednym z nich jest targana wewnętrznymi tarciami Bośnia i Hercegowina, natomiast drugim pozostaje Kosowo, gdzie spory etniczne stanowią permanentny i dotąd nierozwiązany problem.

3.2. Zagrożenia i wyzwania transnarodowe

Polska w sposób stały narażona jest na **zagrożenia definiowane jako hybrydowe**, czyli pojawiające się poniżej progu wojny i często trudne do atrybucji. Mogą być one generowane zarówno przez podmioty państwowe, jak i niepaństwowe. Katalog przykładowych działań jest obszerny, począwszy od prowadzenia działań kognitywnych, operacji informacyjno-psychologicznych, działań służb specjalnych, poprzez intencjonalnie generowaną presję migracyjną na granice państwowe, cyberataki na infrastrukturę krytyczną, kreowanie zdarzeń wymierzonych w stabilność gospodarczą państw, paraliżowanie systemów transportowych, kończąc zaś na presji militarnej, dywersji, sabotażu czy aktach terroru.

Celem pośrednim takich form oddziaływania jest władza państwowa, a bezpośrednim obywatele, społeczności lokalne, obiekty i usługi o znaczeniu krytycznym dla funkcjonowania państwa, miejsca użyteczności publicznej, czy też cele symboliczne związane z historią, religią, kulturą lub tożsamością narodową. Działania te obliczone są przede wszystkim na dezintegrację społeczeństwa, podsycanie konfliktów wewnętrznych, osłabienie struktur państwowych, wpływanie na procesy decyzyjne na wszystkich szczeblach władzy państwowej i samorządowej, antagonizowanie państw i narodów oraz podważanie zaufania społecznego do instytucji państwa oraz osób sprawujących władzę. Mają także na celu obniżenie poziomu gotowości obywateli do obrony państwa.

Obecnie obowiązujące w Polsce regulacje prawne nie są wystarczające do przeciwdziałania tego typu zagrożeniom.

Problematyka **migracji** nie doczekała się jeszcze ani strategii, ani kompleksowej krajowej polityki, odpowiadającej na współczesne zagrożenia i wyzwania. Wydaje się, że zarówno sytuacja międzynarodowa, jak i wewnętrzna Polski sprawiają, że do problematyki migracji nie można dłużej podchodzić w sposób reaktywny.

Ostatnie lata przyniosły zasadniczą zmianę w sytuacji migracyjnej Polski, która stała się państwem docelowym dla większej, niż wcześniej liczby imigrantów. Nie wszystkie jednak zjawiska miały cechy niewymuszonych i swobodnych przepływów migracyjnych.

Wskutek skoordynowanych i zaplanowanych działań władz Rosji i Białorusi, sprowadzających zjawisko **niekontrolowanej migracji** do roli instrumentu wytwarzania presji politycznej skierowanej przeciw państwom Zachodu, wykreowany został szlak migracyjny wiodący przez granicę polsko-białoruską do państw Unii Europejskiej. Służby Białorusi i Rosji od połowy 2021 r. destabilizują sytuację na samej granicy, a także na terytorium Polski, poprzez przywożenie na obszary przygraniczne kolejnych grup cudzoziemców i podżeganie ich do zachowań agresywnych wobec polskich funkcjonariuszy i żołnierzy. Celem tych działań jest z jednej strony odciążenie uwagi od zagrożeń na innych kierunkach, a z drugiej

– wymuszenie zaangażowania poszczególnych komponentów Sił Zbrojnych RP (a także Straży Granicznej i Policji), co w efekcie prowadzi do zakłócenia procesu szkolenia i osłabiania zdolności państwa do skutecznej odpowiedzi na zagrożenia militarne.

Dzięki zastosowaniu rozwiązań technicznych istotnie ograniczana jest skala skutecznych prób nielegalnego przekroczenia granicy, niemniej jednak zagrożenie nie zostało wyeliminowane. Na zjawiska niekontrolowanej migracji nakładają się dodatkowo wyzwania związane z handlem ludźmi i wykorzystywaniem migrantów.

Po 24 lutego 2022 r. Polska została skonfrontowana z bezprecedensowym zjawiskiem, jakim był masowy napływ uchodźców wojennych z Ukrainy. Dzięki ogromnemu zaangażowaniu służb, władz samorządowych i centralnych, a przede wszystkim całego społeczeństwa, udało się przyjąć na terytorium Polski osoby poszukujące schronienia. Możliwe jest, że zjawisko masowego uchodźstwa wystąpi ponownie, w przypadku gdy sytuacja w Ukrainie ulegnie radykalnemu pogorszeniu.

Poważnym wyzwaniem są **zmiany klimatu** i nasilające się globalne ocieplenie spotęgowane działalnością człowieka, m.in. wzrostem emisji gazów powstałych głównie ze spalania paliw kopalnych, wylesianiem oraz intensywną hodowlą zwierząt gospodarskich. Globalne ocieplenie klimatu powoduje m.in. zaburzenia obiegu wody w przyrodzie, zwiększenie częstotliwości i natężenia występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych czy spadek bioróżnorodności – zjawiska te od kilku lat są dotkliwie odczuwane w całej Europie, w tym w Polsce. Zmiany klimatyczne stanowią zatem poważne zagrożenie nie tylko dla ekosystemów, ale także gospodarki i zdrowia ludzkiego. Wpływają one również na wzrost zjawisk migracyjnych, wzmacniają istniejące napięcia i konflikty między państwami czy oddziałują na bezpieczeństwo zdrowotne.

W ostatnich latach poziom **zagrożeń w cyberprzestrzeni** utrzymuje się na bardzo wysokim poziomie. Większość incydentów stanowią ataki nie tylko pojedynczych osób, ale przede wszystkim grup hakerskich i cyberprzestępczych powiązanych z wrogimi państwami i finansowanych przez nie. Polska jest jednym z głównych państw europejskich, będących celem licznych cyberataków i operacji prowadzonych w cyberprzestrzeni przez służby obcych państw. Najważniejszymi celami ataków są przede wszystkim pozyskanie informacji o posiadanych systemach i zabezpieczeniach, zakłócanie prawidłowego działania obiektów, urządzeń i instalacji infrastruktury krytycznej, kradzież danych i własności intelektualnej, w tym dotyczących istotnych z punktu widzenia bezpieczeństwa i konkurencyjności gospodarki technologii, a także szerzenie dezinformacji. Przewiduje się, że w kolejnych latach trend ten będzie kontynuowany, a ataki będą realizowane przy użyciu coraz to nowocześniejszych i skuteczniejszych taktyk, technik i procedur (TTP). Będą one jeszcze trudniejsze do uniknięcia i wykrycia, natomiast szybka i skuteczna reakcja, aby zminimalizować ich skutki, a następnie przywrócić funkcjonalność i sprawność infrastruktury oraz systemów, będzie praktycznie uniemożliwiona.

W wielu obszarach życia wraz z postępującą cyfryzacją ściśle związane jest przyspieszenie rozwoju **nowych technologii**. Ich wpływ na rozwój społeczny i gospodarczy jest kluczowy, o czym można było przekonać się w czasie pandemii COVID-19, kiedy dzięki powszechnemu wykorzystaniu technologii informacyjno-komunikacyjnych możliwe stały się zdalna praca i edukacja.

Szczególnie ważny jest rozwój **sztucznej inteligencji (AI)**, bez wątpienia będący szansą na przyspieszenie postępu technicznego i technologicznego, przyczyniając się do rozwoju gospodarek światowych i ich automatyzacji. AI wykorzystywana jest m.in. w medycynie, na rynkach finansowych, a także w przemyśle i obronności. Jej rozwój należy postrzegać również w kategorii zagrożenia, ponieważ może być ona wykorzystywana do systemowego prowadzenia kampanii dezinformacyjnych oraz do naruszania praw człowieka. Ponadto należy zauważyć gwałtowny wzrost wykorzystania sztucznej inteligencji w technologiach militarnych w zakresie rozpoznania, systemów łączności i dowodzenia oraz platform autonomicznych.

Technologie stanowią dziś dźwignię transformacji gospodarczej oraz narzędzia dystansowania konkurencji. Szczególne miejsce wśród nich zajmują **technologie wschodzące i przełomowe** (tzw. *Emerging Disruptive Technologies*, EDT), umożliwiające osiąganie takich przewag rozwojowych, które prowadzą do zmiany reguł gry gospodarczej i narzucenia konkurencji nowego sposobu patrzenia na rzeczywistość. Przełomowe technologie to innowacje, które zmieniają warunki prowadzenia działalności biznesowej i wypierają dotychczasowe rozwiązania, stanowiąc często punkt zwrotny w rozwoju gospodarczym państwa.

Od kilku lat rośnie pozaekonomiczne znaczenie technologii EDT. Ich rozwój jest jednym z najważniejszych wyzwań, przed którymi stanęły państwa członkowskie NATO i UE, w tym w związku z nasileniem agresywnej polityki Rosji oraz Chin, szczególnie wobec zacieśnienia współpracy militarnej i technologicznej tych dwóch państw. EDT pozwalają na istotne zwiększenie efektywności działań w wielu obszarach (m.in. logistyki, analizy informacji, rozpoznania, systemów dowodzenia), ułatwiając uzyskanie przewagi w czasie kryzysu i konfliktu militarnego.

Nie maleje zagrożenie **terroryzmem międzynarodowym**, zarówno ze strony radykalnych organizacji, jak i jednostek będących pod wpływem ich agresywnej ideologii. Dużym wyzwaniem dla państw demokratycznych pozostaje również zjawisko radykalizacji ich obywateli przez ruchy skrajne i antysystemowe, w tym przy użyciu internetu. Na Zachodzie obserwowane są zjawiska i procesy wskazujące na odradzanie się starych i powstawanie nowych form agresywnego ekstremizmu i terroryzmu (skrajnie lewicowego i skrajnie prawicowego). Powyższe zjawiska mogą być również wzniecane i kierunkowane przez wrogich aktorów państwowych.

Jednocześnie w wyniku narastających między państwami napięć o podłożu ideologicznym i ekonomicznym oraz związanej z tym erozji ładu międzynarodowego i narastaniem konfliktów zbrojnych w różnych częściach świata, następują procesy osłabiania lub wręcz rozkładu wielu państw. Prowadzi to do **rozwoju międzynarodowej przestępczości zorganizowanej** i jej negatywnego – z punktu widzenia interesów RP – wpływu na sytuację bezpieczeństwa w sferze społecznej oraz gospodarczej.

Jak pokazała pandemia COVID-19, **zagrożenia epidemiczne** mogą wywierać wpływ na życie polityczne, procesy gospodarcze i społeczne oraz perspektywy rozwojowe. Ujawniła ona jednocześnie szereg wrażliwości państwa, jego niską odporność oraz niewystarczające przygotowanie do ochrony obywateli. Działania podejmowane w Polsce w zakresie zarządzania walką z pandemią COVID-19 miały często charakter reaktywny i opóźniony. Regulacje prawne okazały się być nieprzygotowane do nowego rodzaju zagrożenia, zwłaszcza w zakresie ograniczania praw obywatelskich w związku z wprowadzaniem restrykcji pandemicznych, roszczeń odszkodowawczych, komunikacji ze społeczeństwem, rezerw strategicznych, odporności łańcuchów dostaw i infrastruktury medycznej.

3.3. Zagrożenia i wyzwania wewnętrzne

Od wielu lat w Polsce utrzymuje się **negatywny trend demograficzny**. Podejmowane próby przeciwdziałania temu procesowi nie są w stanie nie tylko odwrócić niekorzystnego zjawiska, jakim jest coraz niższy współczynnik dzietności, ale również utrzymać go na stałym poziomie.

W dłuższej perspektywie trend ten spowoduje zmianę struktury wiekowej w Polsce – wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do osób w wieku produkcyjnym, co będzie skutkowało niekorzystnymi zjawiskami mającymi wpływ m.in. na gospodarkę (ubytek osób zdolnych do pracy), finanse (wzrost środków na świadczenia emerytalne, służbę zdrowia czy opiekę instytucjonalną) czy bezpieczeństwo państwa (mniejsza baza osób mogących potencjalnie pełnić służbę lub pracować w wojsku, służbach ochrony porządku publicznego lub w administracji państwa).

Polska **gospodarka** od przystąpienia do Unii Europejskiej charakteryzuje się dynamicznym wzrostem PKB. Jego skumulowany wzrost w latach 2003–2022 wyniósł 109 proc. i był znacznie wyższy niż średnia dla UE (niecałe 30 proc.).

Czynnikiem mogącym wpłynąć negatywnie na kontynuację tego wzrostu jest rosnące zadłużenie Polski w relacji do produktu krajowego brutto. Na tle innych państw UE nie jest ono wysokie, ale prognozuje się jego szybki wzrost. Jeśli ten trend będzie się utrzymywać powyżej dopuszczalnego progu 3 proc. PKB w kolejnych latach (w 2023 r. wzrósł do 5,1 proc. PKB), może to skutkować utrzymaniem procedury nadmiernego deficytu wobec Polski przez Komisję

Europejską, a co za tym idzie ograniczyć swobodę dokonywania wydatków publicznych lub wymusić podniesienie podatków. Istnieje również ryzyko osłabienia wiarygodności Polski na rynkach międzynarodowych, co może przyczynić się do spadku poziomu inwestycji zagranicznych w Polsce. Już sam fakt wojny za wschodnią granicą może wpływać na negatywne postrzeganie naszego państwa przez inwestorów zagranicznych jako potencjalnego kierunku inwestycji.

Analiza danych ekonomicznych wskazuje, że poziom inwestycji w Polsce spada i jest jednym z najniższych w Europie Środkowej i Wschodniej. Zakłada się, że trend ten może mieć charakter długofalowy, powodując spadek w perspektywie 2025 r. do 16,4 proc. PKB. (wartość inwestycji w relacji do PKB w latach 2008-2022 spadła z 23,1 proc. w 2008 r. do 16,8 proc. w 2022 r.).

Wojna w Ukrainie unaoczniała potrzebę przygotowania gospodarki na wypadek konfliktu zbrojnego i szybkiego reagowania na sytuacje kryzysowe. W obecnej sytuacji międzynarodowej należy przyjąć, że Polska będzie zmuszona w większym stopniu wykorzystać gospodarkę w celu zwiększenia zdolności obronnych. W tym celu należy dokonać zmian w Planie zabezpieczenia potrzeb Sił Zbrojnych realizowanych przez przedsiębiorców, w tym opracować procedury przejścia gospodarki w tryb wojenny. W ostatnich dwóch latach Polska przeznaczyła na ten plan ok. 255 mln zł rocznie, co może okazać się niewystarczające w razie konieczności zapewnienia pilnych dostaw amunicji i sprzętu.

Istotnym czynnikiem budowania odporności państwa na istniejące zagrożenie konfliktem zbrojnym jest doskonalenie mechanizmów i procedur oraz sukcesywne wzmocnienie lądowej, powietrznej i morskiej infrastruktury komunikacyjnej na potrzeby obronności państwa, w ramach tzw. *Military Mobility*. Brak klarownych rozwiązań prawnych, planistycznych, finansowych oraz infrastrukturalnych na poziomie krajowym stanowić będzie utrudnienie w zakresie przygotowania sprawnego przyjęcia sojuszniczych sił wzmocnienia na naszym terytorium oraz zapewnienia niezakłóconego systemu zabezpieczenia logistycznego w czasie działań zbrojnych.

Strategicznym celem dla Polski pozostaje zapewnienie **bezpieczeństwa energetycznego**, w tym bezpiecznych i **niezakłóconych dostaw surowców energetycznych realizowanych drogą lądową i morską**. Poważnym wyzwaniem są również obserwowane (praktycznie w całej Unii Europejskiej) drastyczne wahania rynkowych cen energii oraz uprawnień do emisji dwutlenku węgla, a także brak stabilności na globalnym rynku surowców energetycznych.

Ochrona i bezpieczeństwo wszystkich ogniw łańcuchów wytwarzania i dostaw surowców mają kluczowe znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego Polski, jak i państw sąsiednich. Wzmocnienie suwerenności energetycznej stało się kluczowe w obliczu skutków kryzysu wywołanego wojną w Ukrainie. Ryzykiem dla bezpieczeństwa energetycznego pozostaje eskalacja konfliktu na Bliskim Wschodzie, skąd importowane są znaczne ilości ropy naftowej

oraz LNG. Wyzwaniem związanym ze zmianami w środowisku bezpieczeństwa międzynarodowego będzie również zapewnienie odpowiedniej ochrony infrastruktury energetycznej oraz ciepłowniczej przed jej uszkodzeniem lub zniszczeniem na skutek intencjonalnych działań.

Równie istotnym elementem w tym obszarze, szczególnie w perspektywie długoterminowej, jest transformacja systemu wytwarzania, przesyłu i dystrybucji energii elektrycznej, połączona z realizacją kluczowych inwestycji, jakimi są budowa systemu energetyki jądrowej, lądowej i morskiej energetyki odnawialnej oraz energetyki rozproszonej. Wiąże się z tym kolejne wyzwanie, jakim jest utrzymanie zdolności do zachowania konkurencyjności polskiej gospodarki przy jednoczesnej realizacji transformacji energetycznej ukierunkowanej na budowę mocy bezemisyjnych oraz modernizację istniejących sieci elektroenergetycznych.

Zgodnie z planami Unii Europejskiej, do 2030 r. odnawialne źródła energii mają stanowić 42,5 proc. unijnego mixsu energetycznego. W związku z planowanym wycofaniem aut spalinowych ze sprzedaży w UE od 2035 r. spodziewany jest dynamiczny rozwój elektromobilności. W produkcji turbin wiatrowych i baterii do samochodów elektrycznych, a także komponentów wykorzystywanych w elektronice i zielonej technologii, kluczową rolę odgrywają metale ziem rzadkich, których Polska nie wydobywa. 98 proc. tych pierwiastków pochodzi spoza Unii Europejskiej. Uzależnienie surowcowe w tym obszarze jest wyzwaniem, a brak działań w obszarze dywersyfikacji dostaw może być nie tylko kosztowny, ale wręcz stać się zagrożeniem analogicznym do uzależnienia od importu węglowodorów rosyjskich.

Polska znajduje się na przedostatnim miejscu w Europie pod względem posiadanych **zasobów wody**. Na jednego mieszkańca przypada ok. 1600 m³ wody na rok, podczas gdy średnia europejska jest prawie trzy razy większa. Ponadto ok. 55 proc. powierzchni kraju jest zagrożonych permanentną suszą. Brak działań w zakresie poprawy gospodarki wodnej w Polsce może mieć katastrofalne skutki nie tylko dla środowiska i obywateli, ale dla całej gospodarki państwa, przede wszystkim energetyki, rolnictwa i leśnictwa.

W Polsce wyzwaniem związanym z **ochroną środowiska** są przede wszystkim wysokie emisje zanieczyszczeń, nieprawidłowa gospodarka leśna, zmiana bioróżnorodności, zanieczyszczanie wód oraz nieodpowiednie zarządzanie odpadami. Pomimo zwiększonej świadomości ekologicznej wśród społeczeństwa, to właśnie brudne powietrze, zanieczyszczenie rzek i wód gruntowych – a konsekwencji wód morskich, a także gromadzenie śmieci na coraz liczniejszych wysypiskach (w tym także nielegalnych składowiskach odpadów) stają się poważnym wyzwaniem środowiskowym.

Przedstawione wyżej zmiany w środowisku bezpieczeństwa narodowego wymagają odpowiedniego przygotowania struktur państwowych. Wciąż nie doszło do całościowej transformacji **systemu kierowania bezpieczeństwem narodowym**. W konsekwencji nie było możliwe zdefiniowanie i uporządkowanie systemu strategicznych dokumentów planistycznych w dziedzinie bezpieczeństwa narodowego oraz nie powiązано w sposób formalny systemu planowania bezpieczeństwa narodowego z systemem planowania rozwoju państwa.

3.4. Szanse w dziedzinie bezpieczeństwa

Mimo pogarszających się warunków bezpieczeństwa, **Polska wykorzystuje szanse** w dziedzinie bezpieczeństwa. **Wzrasta potencjał obrony państwa**, trwa intensywny proces modernizacji technicznej Sił Zbrojnych RP, nakłady na obronność od lat utrzymują się na poziomie przekraczającym wymóg ustalony w NATO – osiągając ponad 4 proc. PKB w bieżącym roku. Realizowane są inwestycje strukturalne, energetyczne i transportowe, rozwijany jest potencjał polskiego przemysłu zbrojeniowego. Wzmacniane są też pozamilitarne ogniwa bezpieczeństwa państwa.

Dodatkowo bezpieczeństwo Polski w wymiarze zewnętrznym jest wzmacniane przez członkostwo w NATO i Unii Europejskiej, strategiczne partnerstwo z USA i współpracę regionalną. **Sojusz Północnoatlantycki** jest podstawowym zewnętrznym gwarantem bezpieczeństwa Polski. Polska prowadzi proaktywną politykę w Sojuszu, angażując się wojskowo i politycznie we wzmacnianie bezpieczeństwa wszystkich jego członków zgodnie z zasadą 360 stopni. Sojusz w swych dokumentach strategicznych wskazał Rosję jako najpoważniejsze zagrożenie, a w ślad za tą oceną prowadzona jest adaptacja sojuszniczej postawy odstraszania i obrony na flance wschodniej, w tym poprzez stopniowe zwiększanie obecności wysuniętych sił bojowych w Polsce i w innych państwach regionu, a także poprzez wprowadzanie regionalnych planów obronnych, regularne ćwiczenia wojskowe o dużej skali oraz reformę sojuszniczej struktury dowodzenia. Potencjał Sojuszu został dodatkowo zwiększony przez przystąpienie do niego Finlandii i Szwecji. Z jednej strony wzmocniło to współpracę państw sojuszniczych w regionie Bałtyku, a z drugiej wykreowało nowe dylematy dla Rosji.

Członkostwo Polski w Unii Europejskiej jest czynnikiem warunkującym nasz rozwój gospodarczo-społeczny i pozycję międzynarodową. Reakcja UE na agresję ze strony Rosji pokazała, że Unia potrafi w sposób skonsolidowany odpowiedzieć na zagrożenia wynikające z wojny w Ukrainie. Rozwijane przez UE instrumenty w ramach wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony okazały się przydatne dla wsparcia Ukrainy (Europejski Instrument na rzecz Pokoju, misja szkoleniowa EUMAM Ukraine). Jednocześnie wyraźnie widać deficyt zdolności w zakresie adaptacji unijnego przemysłu do niezbędnych potrzeb militarnych, będący efektem wieloletnich zaniedbań i mylnej identyfikacji zagrożeń płynących ze Wschodu.

Wymusiło to potrzebę szybkiego zaspokojenia potrzeb militarnych Polski na innych rynkach światowych, w tym w szczególności z wykorzystaniem oferty przemysłu zbrojeniowego USA i Korei Południowej.

Strategiczne partnerstwo ze Stanami Zjednoczonymi pozostaje istotnym zewnętrznym filarem bezpieczeństwa RP. Efektem współpracy obronnej z USA jest wzmocnienie obecności amerykańskich wojsk w Polsce. Polska staje się centrum obecności USA w regionie, co zwiększa wiarygodność całej sojuszniczej postawy odstraszania i obrony na flance wschodniej. Współpraca z USA ma również wymiar handlowy i energetyczny – oba są kluczowe dla zapewnienia dalszego rozwoju RP i utrzymania konkurencyjności polskiej gospodarki.

Skala zidentyfikowanych zagrożeń w regionie, wynikających z agresywnego rosyjskiego rewizjonizmu, determinuje **wzrost znaczenia współpracy regionalnej**. Szczególnie cenne wydają się relacje w ramach Bukaresztańskiej Dziewiątki, Inicjatywy Trójmorza, Trójkąta Weimarskiego oraz, w sposób selektywny, w ramach Grupy Wyszehradzkiej. Nowego znaczenia nabiera współpraca w regionie Morza Bałtyckiego, a także w ramach Trójkąta Lubelskiego.

IV. REKOMENDACJE DZIAŁAŃ I PRZYGOTOWAŃ

Strategia Bezpieczeństwa Narodowego RP określa niezbędne działania oraz przewiduje odpowiednie przygotowania sił i środków, które mają umożliwić skuteczną realizację interesów narodowych i osiąganie celów strategicznych w dziedzinie bezpieczeństwa narodowego. Rekomenduje się, aby ich katalog uwzględniał elementy wymienione poniżej.

4.1. Filar 1 – Bezpieczeństwo państwa i obywateli

4.1.1. Kierowanie bezpieczeństwem narodowym

1. Kontynuować działania mające na celu budowę zintegrowanego systemu kierowania bezpieczeństwem narodowym w kontekście nowych wyzwań i zagrożeń

Uwzględniając sytuację geopolityczną, za priorytetowe w obszarze prac legislacyjnych uznaje się: potrzebę regulacji działań organów władzy państwowej na wypadek zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa, doprecyzowanie zasad planowania i strategicznego użycia Sił Zbrojnych RP do obrony państwa oraz reformę systemu kierowania i dowodzenia siłami zbrojnymi. 2 maja 2024 r. Prezydent RP przesłał do Sejmu RP projekt Ustawy o działaniach organów władzy państwowej na wypadek zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa. Kolejne regulacje prawne powinny uwzględnić pozostałe obszary obronności państwa, w tym dotyczące hierarchii i wzajemnej zależności dokumentów strategicznych i planistycznych.

Biuro Bezpieczeństwa Narodowego (BBN) zidentyfikowało kluczowe obszary wymagające zmian lub nowych regulacji ustawowych w dziedzinie bezpieczeństwa, w tym obronności państwa. Należą do nich m.in.: 1) opracowanie strategii obronnej i strategii wojskowej oraz zasad ich realizacji; 2) wypracowywanie strategicznych decyzji przez organy władzy państwowej na wypadek zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa; 3) zasady strategicznego użycia Sił Zbrojnych RP do obrony państwa; 4) reforma systemu kierowania i dowodzenia w kontekście funkcjonowania wojennego systemu dowodzenia; 5) dowodzenie operacją obronną przez Naczelnego Dowódcę Sił Zbrojnych w sytuacji, gdy jednocześnie na terytorium RP będzie odbywać się operacja sojusznicza po uruchomieniu art. 5 traktatu waszyngtońskiego; 6) wzmocnienie odporności państwa, w tym zabezpieczenie działań przedsiębiorców w warunkach postępującego kryzysu polityczno-militarnego oraz w trakcie działań wojennych; 7) ochrona ludności, w tym obrona cywilna oraz rozwiązania dotyczące krajowego systemu ratownictwa.

2. Doskonalić koordynację kierowania bezpieczeństwem narodowym w zakresie powiązania zadań Komitetu Rady Ministrów do spraw Bezpieczeństwa Narodowego z innymi organami, w tym Rządowym Zespołem Zarządzania Kryzysowego i Rządowym Centrum Bezpieczeństwa

Elementem doskonalenia systemu kierowania bezpieczeństwem narodowym było powołanie (zarządzeniem nr 162 Prezesa Rady Ministrów z dnia 9 października 2020 r.) Komitetu Rady Ministrów do spraw Bezpieczeństwa Narodowego i spraw Obronnych (zmienionego na Komitet Rady Ministrów do spraw Bezpieczeństwa Narodowego, na podstawie zarządzenia nr 53 Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 maja 2024 r.).

Należy doprecyzować kompetencje Komitetu oraz dążyć do synchronizacji jego działań z innymi organami odpowiedzialnymi za sprawy kierowania bezpieczeństwem narodowym, w tym poprzez wzmocnienie roli i zadań realizowanych przez Rządowe Centrum Bezpieczeństwa.

3. Wdrożyć działania mające na celu włączenie Marszałków Sejmu i Senatu w przygotowania do kierowania bezpieczeństwem narodowym

Rozwiązania w tym zakresie zostały przedstawione przez Prezydenta RP w projekcie ustawy o działaniach organów władzy państwowej na wypadek zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa, gdzie ujęto m.in. Marszałków Sejmu i Senatu w systemie kierowania bezpieczeństwem narodowym. Przewidziano również przygotowanie dla nich rezerwowych miejsc pracy oraz uwzględnienie w systemie stałych dyżurów.

4. Wdrożyć działania mające na celu skuteczną wymianę informacji między organami wchodzącymi w skład systemu kierowania bezpieczeństwem narodowym

W projekcie ustawy o działaniach organów władzy państwowej na wypadek zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa przewidziano m.in. rozbudowę systemu stałych dyżurów na rzecz zapewnienia skutecznej wymiany informacji między organami systemu kierowania bezpieczeństwem narodowym. Uwzględniono włączenie Szefa Biura Bezpieczeństwa Narodowego do systemu stałych dyżurów na potrzeby przekazywania informacji oraz decyzji pomiędzy Prezydentem RP a Marszałkiem Sejmu, Marszałkiem Senatu, Prezesem Rady Ministrów oraz ministrami. Biorąc pod uwagę zsynchronizowanie działań związanych z przepływem informacji przewidziano też, że Prezes Rady Ministrów przekazuje niezwłocznie Prezydentowi RP informacje o: 1) zidentyfikowanych zagrożeniach mogących mieć istotne znaczenie dla bezpieczeństwa państwa; 2) zidentyfikowanych zagrożeniach mogących mieć istotne znaczenie dla międzynarodowej pozycji Rzeczypospolitej Polskiej; 3) rodzaju i rezultatach

działań podejmowanych w celu przeciwdziałania zagrożeniom bezpieczeństwa państwa oraz usuwania skutków ich wystąpienia. Sposób przekazania powyższych informacji ma określić porozumienie zawarte przez Prezydenta RP z Prezesem Rady Ministrów.

5. Kontynuować działania na rzecz dostosowania krajowego systemu zarządzania kryzysowego do systemu reagowania kryzysowego Sojuszu Północnoatlantyckiego, w tym zapewnienia spójności planowania cywilnego oraz planowania obronnego

Proces związany z przechodzeniem od stanu pokoju do stanu wojny przewidziano w projekcie ustawy o działaniach organów władzy państwowej na wypadek zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa. Kwestia dopasowania krajowego systemu zarządzania kryzysowego do systemu reagowania kryzysowego Sojuszu Północnoatlantyckiego powinna być zawarta w nowych uregulowaniach prawnych. Muszą one obejmować m.in. działania planistyczne na poziomie strategicznym, realizowane w procesie planowania operacyjnego i programowania obronnego, gdzie przewidziane zostałyby m.in. utworzenie zintegrowanych planów funkcjonowania w obszarze bezpieczeństwa obejmujących: Instrukcję Systemu Reagowania Kryzysowego NATO (NCRSM), Krajowy Plan Zarządzania Kryzysowego (KPZK), Plan Reagowania Obronnego RP (PRORP) oraz obronę cywilną i infrastrukturę krytyczną. Niezbędne jest pilne opracowanie i wdrożenie ustawy o ochronie ludności.

6. Kontynuować działania mające na celu ustalenie wzajemnej zależności dokumentów strategicznych i planistycznych w zakresie bezpieczeństwa narodowego i obrony państwa oraz rozwoju społeczno-gospodarczego kraju

W BBN przeprowadzona została identyfikacja dokumentów strategicznych i planistycznych z obszaru bezpieczeństwa narodowego, w tym w zakresie ustalenia hierarchii oraz wzajemnych zależności dokumentów strategicznych i planistycznych w dziedzinie bezpieczeństwa narodowego i obrony państwa oraz rozwoju społeczno-gospodarczego kraju. W rezultacie powstał zarys propozycji zmian legislacyjnych, składających się na całościową koncepcję dostosowania narodowego systemu bezpieczeństwa do współczesnych wyzwań.

Nowe rozwiązania prawne obejmują: 1) zdefiniowanie celów Strategii Bezpieczeństwa Narodowego RP, filarów bezpieczeństwa narodowego RP oraz obszarów współpracy pomiędzy podmiotami realizującymi zadania na rzecz odporności państwa; 2) wskazanie zależności między SBN RP a PSDO RP (w obszarze planowania operacyjnego) oraz między SBN RP a średniookresową strategią rozwoju kraju (w obszarze programowania obronnego); 3) wskazanie dokumentów wykonawczych do SBN RP oraz miejsca programów rozwoju w relacji do strategii sektorowych i dziedzinowych; 4) zasady przeprowadzania Strategicznego Przeglądu Bezpieczeństwa Narodowego, a także Strategicznego

Przeglądu Obronnego, czy zasady organizowania krajowych ćwiczeń systemu obronnego. Propozycje te potencjalnie mogą być wykorzystane w rządowych pracach legislacyjnych.

7. Dokonać pilnego wyboru systemu łączności (spośród rozproszonych, funkcjonujących w sferze cywilnej i wojskowej systemów) oraz wdrożyć go na potrzeby zintegrowanego systemu łączności do kierowania bezpieczeństwem narodowym, w tym kierowania obroną państwa

Mimo zadań zapisanych w Strategii Bezpieczeństwa Narodowego RP z 2020 r. oraz wniosków z ćwiczeń TTX (podczas których weryfikowano system łączności niejawną pomiędzy najważniejszymi organami w państwie w sytuacji zagrożenia konfliktem militarnym) nie zrealizowano prac zmierzających do zapewnienia bezpiecznej komunikacji.

Realizacja rekomendacji wymaga zmian w przepisach prawnych oraz zmian organizacyjnych i kompetencyjnych. Kluczową sprawą jest ustawowe wskazanie koordynatora systemu.

4.1.2. Odporność państwa i obrona powszechna

1. Podjąć działania na rzecz opracowania krajowej Strategii Wzmacniania Odporności, obejmującej ciągłość funkcjonowania państwa i świadczenia usług administracji dla społeczeństwa oraz zapewnienie kluczowych usług i funkcjonowanie infrastruktury krytycznej. Strategia powinna określać cele strategiczne i środki z zakresu polityki, które powinny zostać wdrożone. Wypracować należy definicję odporności

W obecnych uwarunkowaniach geopolitycznych kwestia odporności państwa i obrony powszechnej nabiera szczególnego znaczenia dla Polski. Zobowiązanie do posiadania strategii w ww. zakresie wynika również z zapisu Dyrektywy CER pkt 13, a jednocześnie odpowiada sojusznicznym propozycjom przyjmowania rozwiązań narodowych w zakresie wzmacniania odporności. Krajowe rozwiązania w tym obszarze powinny być szersze i bardziej ambitne, nie ograniczające się do zapisów dyrektywy (ochrona Infrastruktury Krytycznej – IK, sojuszniczne plany regionalne, integracja rozproszonych dokumentów dot. odporności). Jednocześnie należy zapewnić spójność rozwiązań narodowych w zakresie wzmacniania odporności z działaniami prowadzonymi na forum NATO w ramach Komitetu Odporności (*Resilience Committee*), jak również na forum Unii Europejskiej.

2. Uporządkować krajowe dokumenty dotyczące odporności

Należy doprowadzić do wzajemnego powiązania oraz zintegrowania krajowych dokumentów zawierających rozwiązania dotyczące kluczowych obszarów odporności. Powinno się wprowadzić do obiegu prawnego (np. w przygotowywanej ustawie o obronie cywilnej lub nowelizowanej ustawie o zarządzaniu kryzysowym) terminy „odporność” i „odporność społeczna”, wykorzystując funkcjonujące już w NATO rozwiązania i prace prowadzone na forum UE, w tym określenie podmiotu odpowiedzialnego za koordynację i horyzontalne podejście do wzmacniania odporności. Dokonać należy przeglądu spójności Krajowego Planu Zarządzania Kryzysowego, Raportu o zagrożeniach bezpieczeństwa narodowego, Narodowego Programu Ochrony Infrastruktury Krytycznej, Strategii Cyberbezpieczeństwa RP, Rządowego Programu Rezerw Strategicznych, Planu Reagowania Obronnego RP oraz NCRSM.

3. Powołać bądź wskazać organ administracji rządowej, odpowiedzialny za zarządzanie systemem ochrony usług kluczowych i koordynację kwestii związanych z odpornością podmiotów krytycznych oraz współpracę transgraniczną

Dyrektywy UE NIS2 i CER regulują kwestie utworzenia efektywnego systemu ochrony oraz zapewnienia niezawodności funkcjonowania tzw. usług kluczowych. Dyrektywy unijne wskazują na konieczność wyznaczenia kluczowego organu na poziomie rządowym, odpowiedzialnego za zdefiniowanie operatorów infrastruktury krytycznej, utworzenie ich wykazu, a następnie pełnienie nadzoru i komunikację z nimi.

4. Kontynuować działania na rzecz wzmacniania odporności na zagrożenia w obszarach: sprawowania władzy i podejmowania decyzji oraz zapewnienia realizacji kluczowych usług publicznych na rzecz ludności, skutecznych dostaw energii, zachowania sprawności systemu zaopatrzenia w wodę i żywność, utrzymania funkcjonalności systemów telekomunikacyjnych, alarmowania i ostrzegania, transportowych, a także zdolności do zarządzania zjawiskiem masowego przepływu osób

Wskazane wyżej zdolności dotyczące wzmacniania odporności, w tym przede wszystkim zachowanie ciągłości funkcjonowania administracji publicznej i zapewniania istotnych dla obywateli usług, są kluczowym aspektem zarządzania bezpieczeństwem narodowym. Pilną potrzebą jest zakończenie prac mających na celu integrację istniejących resortowych, cywilnych i wojskowych, jawnych i niejawnych systemów teleinformatycznych, wspierających zarządzanie kryzysowe na wszystkich poziomach oraz pomiędzy wszystkimi podmiotami, w tym operatorami IK. W zasadzie wszystkie opisane w tym obszarze działania zostały rozpoczęte i nieukończone, co powoduje – ze względu na znaczenie tych działań – potrzebę kontynuacji i dalszego rozwijania.

Konieczne jest przygotowanie i utrzymanie sieci zapasowych stanowisk kierowania na potrzeby Kancelarii Prezydenta RP, Sejmu i Senatu oraz administracji rządowej i samorządowej.

5. Podjąć działania mające na celu z jednej strony zwiększenie fizycznej odporności na intencjonalne zniszczenie istniejącej i nowo budowanej infrastruktury krytycznej państwa, a z drugiej – budowanie alternatywnych rozwiązań zapewniających ciągłość dostarczania usług kluczowych dla funkcjonowania społeczeństwa i podmiotów gospodarczych

Taktyka Rosji przyjęta w wojnie z Ukrainą oraz dokonywane akty sabotażu na terytorium Polski wyraźnie wskazują na zainteresowanie destabilizacją elementów infrastruktury krytycznej. Wynika z tego potrzeba poszukiwania i wdrożenia systemowych rozwiązań zwiększających odporność tego typu obiektów na ataki fizyczne.

6. Wprowadzić przepisy prawne dotyczące budowy infrastruktury krytycznej oraz usług kluczowych z uwzględnieniem uzyskania przez tę infrastrukturę zwiększonego parametru przeskalowania w stosunku do istniejących rynkowo potrzeb

Powyższe działania, jak projektowanie i budowanie infrastruktury krytycznej w formie przeskalowanej w stosunku do obecnego i prognozowanego popytu rynkowego, to rekomendacja NATO odnośnie do wzmocnienia odporności państw sojuszniczych. Takie rozwiązanie ma na celu wzmocnienie odporności infrastruktury krytycznej poprzez utworzenie odpowiedniej rezerwy.

7. Kontynuować działania w zakresie wzmocnienia odporności poprzez rozwijanie współpracy pomiędzy podmiotami sektora publicznego, prywatnego i społecznego, w oparciu o zasadę partnerstwa, wzajemnego zaufania i wspólnej odpowiedzialności za bezpieczeństwo państwa

Problematyka współpracy uregulowana została m.in. w Ustawie o partnerstwie publiczno-prywatnym. Jak wynika z przeprowadzonych niedawno przez RCB stress-testów systemu energetycznego, analizy wpływu pandemii COVID-19 na funkcjonowanie państwa i społeczeństwa oraz analizy odporności Ukrainy na zagrożenia hybrydowe i wojnę, należy pracować nad zbliżeniem sfery publicznej i prywatnej w zakresie postrzegania odpowiedzialności za bezpieczeństwo narodowe. Ta odpowiedzialność jest wspólna i współwarunkowana, co nie ma przełożenia na modele funkcjonowania tych sfer.

8. Przeprowadzać cykliczne ćwiczenia praktyczne z udziałem służb i instytucji państwowych, sił zbrojnych, struktur administracji publicznej, przedsiębiorców i społeczeństwa, weryfikujące funkcjonowanie wszystkich obszarów odporności państwa

Agresja Rosji na Ukrainę wskazuje na pilną potrzebę szkoleń sektora cywilnego, dotyczących odporności państwa.

9. Zbudować skuteczny system obrony powszechnej (ochrona ludności i obrona cywilna) poprzez zaangażowanie potencjału instytucji publicznych i niepublicznych, państwowych i samorządowych, podmiotów systemu edukacji i szkolnictwa wyższego, obywateli i ich organizacji, w tym społeczności lokalnych, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych i wolontariatu, tworzących kompleksową odporność państwa na zagrożenia niemilitarne i militarne

Doświadczenia z agresji Rosji na Ukrainę wskazują na pilną potrzebę odtworzenia zdolności do obrony ludności cywilnej. Zgodnie z rekomendacjami NATO, Polska, aby wzmacniać odporność państwa, musi rozwijać kompetencje w zakresie systemu obrony cywilnej. Rekomendacje NATO odnośnie do wzmocnienia odporności bezpośrednio odnoszą się w sytuacji państwa polskiego do rozwinięcia kompetencji w zakresie systemu Obrony Cywilnej. Znajdują one odzwierciedlenie w strategiach krajowych i organizacji społecznych (m.in. w dokumencie strategicznym Ochotniczych Straży Pożarnych – Florian 2050).

Potrzeby naszego regionu w obszarze ochrony ludności są inne niż w Europie Zachodniej. Polska powinna wykorzystać swoją pozycję i doświadczenie, by stać się liderem ochrony ludności w tej części Europy.

10. Budować odporność społeczną – w tym zdolność społeczeństwa do przetrwania w sytuacji zagrożenia. Dostosowywać cele, treści i organizację edukacji dla bezpieczeństwa do zmieniających się potrzeb w tym zakresie, a także powiązać je z promowaniem postaw patriotycznych oraz powinności obywatelskich. W ramach systemu ochrony ludności rozwijać koncepcję powszechnej „służby obywatelskiej”, w tym ratownictwa obywatelskiego na zasadach ochotniczych i powszechnych. Zwiększyć w tym zakresie współpracę z organizacjami społecznymi, w tym z wolontariatem, poprzez dostosowanie uwarunkowań prawnych, ułatwiających wykorzystanie woli i chęci brania przez obywateli współodpowiedzialności za bezpieczeństwo Polski

Należy zintensyfikować działania administracji rządowej zmierzające do wzmacniania masowego zaangażowania społeczeństwa w obronność, zgodnie z indywidualnymi kompetencjami i możliwościami. Ze względu na dynamicznie zmieniające się środowisko bezpieczeństwa, zwłaszcza pojawiające się zagrożenia zewnętrzne oraz hybrydowe, konieczne jest budowanie odporności społecznej. Najbardziej efektywne jest rozwijanie edukacji w tym zakresie przez cały okres nauki w środowiskach szkolnych i akademickich, ochotniczych, harcerskich, samorządowych i innych. Dzięki odpowiedniej edukacji zyskujemy społeczeństwo świadome zagrożeń, minimalizujące ryzyko ich wystąpienia, a jednocześnie

posiadające odpowiednie nawyki radzenia sobie w niebezpiecznych sytuacjach. Niezbędne jest też budowanie postaw patriotycznych i świadomości obowiązków obywatelskich. Efektywny program edukacji dla bezpieczeństwa oraz ochrony ludności to punkt wyjścia do stworzenia systemu obrony powszechnej.

11. Wzmocnić służby porządku publicznego, w szczególności Straż Graniczną, a także służby specjalne, na rzecz przeciwdziałania i reagowania na zagrożenia hybrydowe

Presja migracyjna na granicę polsko-białoruską jest przykładem, który uzasadnia konieczność dostosowania sił i środków do nowych wyzwań. Straż Graniczna powinna dysponować platformami opancerzonymi oraz bronią o większych zdolnościach rażenia.

12. Zintensyfikować działania nakierowane na zwalczanie terroryzmu, ekstremizmu wewnętrznego i przestępczości zorganizowanej

Terroryzm, ekstremizm wewnętrzny i przestępczość zorganizowana wciąż stanowią jedne z głównych zagrożeń dla bezpieczeństwa w wymiarze narodowym jak i międzynarodowym. Zjawiska te negatywnie oddziałują na życie obywateli, a także na stabilność demokratycznych instytucji państwa. Co ważne – stale wzrasta tendencja do wykorzystywania przez organizacje terrorystyczne, ekstremistyczne i przestępcze ułatwień generowanych przez rozwój nowoczesnych technologii.

4.1.3. Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej

1. Opracować i wdrożyć Strategię Obronną RP jako strategię wykonawczą do Strategii Bezpieczeństwa Narodowego RP oraz Strategię Wojskową jako strategię wykonawczą dla układu militarnego

Hierarchia i wzajemna zależność dokumentów strategicznych i wynikających z nich dokumentów planistycznych w dziedzinie bezpieczeństwa, w tym obronności powinna być jasno uregulowana w systemie prawnym państwa. Obecnie jedynym dokumentem wykonawczym do Strategii Bezpieczeństwa Narodowego RP w zakresie przygotowań obronnych państwa jest Polityczno-Strategiczna Dyrektywa Obronna RP, która w swojej istocie jest dokumentem dyrektywnym w obszarze planowania operacyjnego. Brak natomiast jest uregulowań związanych z programowaniem obronnym, a w szczególności jego skorelowania z planowaniem operacyjnym. Dlatego też zasadnym jest prawne usankcjonowanie wymogu opracowania Strategii Obronnej RP oraz Strategii Wojskowej, które swoimi treściami uszczegóławiałyby zapisy SBN RP w kontekście całościowego planowania obronnego jako podstawowego narzędzia przygotowań obronnych dla wszystkich elementów systemu obronnego państwa. Tym samym strategię określałyby ramy

dla procesów planowania operacyjnego oraz programowania obronnego, zapewniając m.in. skorelowanie tych procesów. Natomiast zdefiniowanie m.in. zasadniczych celów strategicznych w dziedzinie obronności oraz określenie kluczowych kierunków działań przygotowawczych dla elementów systemu obronnego pozwolą na efektywne wykorzystanie tych elementów – jako narzędzi polityki w okresie rywalizacji, odstraszania i obrony – w odpowiedzi na obecne i przyszłe zagrożenia.

2. Utrzymywać roczne wydatki na obronę narodową na poziomie nie niższym niż 3 proc. PKB

Poziom nakładów na potrzeby obronne Rzeczypospolitej Polskiej został zdefiniowany w Ustawie z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny, gdzie minimalny próg wydatków na obronę narodową od roku 2023 określono na poziomie 3 proc. PKB.

W nadchodzących kilku latach poziom wydatków obronnych nie powinien spaść poniżej 4 proc. PKB, z jednoczesnym uwzględnieniem wydatków nie mniejszych niż 3 proc. PKB w perspektywie dwóch dekad.

Aby rozwijać zdolności obronne oraz aktywną rolę w systemie obrony kolektywnej, potrzebne są odpowiednie środki finansowe, które zapewnią nie tylko wzrost liczebny Sił Zbrojnych RP, ale także ich rozwój jakościowy poprzez modernizację używanego sprzętu wojskowego oraz pozyskiwanie, wprowadzanie i utrzymanie nowoczesnego uzbrojenia i wyposażenia. Nieodzowne są również odtworzenie, pozyskanie i utrzymywanie wystarczających zapasów amunicji, części zamiennych, paliw i innych materiałów niezbędnych do skutecznego prowadzenia działań obronnych w długotrwałym konflikcie zbrojnym o dużej intensywności, a także rozbudowa i utrzymanie infrastruktury.

Powyższe spowodowało, że w 2024 roku budżet na obronę zaplanowano na poziomie 118,14 mld zł, co stanowi 3,1 proc. przewidywanego PKB, a wraz z Funduszem Wsparcia Sił Zbrojnych wydatki obronne mają wynieść blisko 159 mld zł – 4,2 proc. PKB. Dlatego też utrzymanie wydatków na poziomie nie niższym niż 3 proc. jest jednym z zasadniczych działań gwarantujących osiągnięcie celu, jakim jest wzmacnianie zdolności Sił Zbrojnych RP do odstraszania i obrony przed zagrożeniami dla bezpieczeństwa państwa.

Jednocześnie propozycja ta koresponduje z inicjatywą Prezydenta RP dotyczącą podniesienia minimalnego progu wydatków obronnych w państwach NATO do 3 proc.

3. Rozwijać zdolności systemu obronnego państwa, szczególnie poprzez rozbudowę zdolności Sił Zbrojnych RP do zapewnienia skutecznej obrony powietrznej kraju, ochrony i obrony polskich interesów morskich oraz przeciwdziałania zagrożeniom o charakterze hybrydowym

Siły Zbrojne RP poprzez swoje zdolności odgrywają kluczową rolę w zakresie zapewnienia obrony państwa, w tym obrony przestrzeni powietrznej kraju i bezpieczeństwa morskiego. Jednocześnie aktywnie uczestniczą w zwalczaniu zagrożeń hybrydowych, w tym współdziałają w krajowym systemie obrony cyberprzestrzeni, działaniach kontrterrorystycznych czy też w środowisku informacyjnym.

Bezpieczna przestrzeń powietrzna to brak możliwości skutecznego oddziaływania agresora na obiekty w kraju, włączając w to w szczególności obiekty infrastruktury krytycznej, ośrodki władzy państwowej, siły zbrojne, przemysł i inne ważne obiekty z punktu funkcjonowania państwa.

Bezpieczeństwo morskie państwa to m.in. swoboda żeglugi w obszarach istotnych z punktu widzenia interesów morskich Polski oraz bezpieczeństwo podwodnej infrastruktury krytycznej. Warunkuje ono nie tylko rozwój gospodarki morskiej, ale zapewnia również niezależność energetyczną kraju oraz rozszerza możliwości dostarczenia wsparcia sojuszniczego na wypadek zagrożenia. Rozszerzenie NATO o Szwecję i Finlandię umożliwi podejmowanie nowych form współpracy w regionie Morza Bałtyckiego i przeciwstawienie się realizowaniu na tym obszarze interesów rosyjskich, w tym działaniom o charakterze hybrydowym.

Modernizacja Marynarki Wojennej RP, poprzez kontynuację programów okrętowych oraz pozyskanie okrętów podwodnych, zapewni wzrost jej znaczenia. Zwiększy również jej zdolności operacyjne, w tym do współdowodzenia siłami sojuszniczymi na Bałtyku oraz realizacji zadań z zakresu ochrony morskiej infrastruktury krytycznej.

Zdolność państwa do przeciwdziałania zagrożeniom hybrydowym to ważny element budowania odporności państwa i powinien obejmować, ze względu na unikatowy charakter, m.in. rozwój zdolności operacyjnych SZ RP, w szczególności Wojsk Specjalnych – do działań kontrterrorystycznych we wszystkich stanach gotowości obronnej państwa, Wojsk Obrony Cyberprzestrzeni – do przeciwdziałania zagrożeniom cybernetycznym oraz zdolność budowania w SZ RP komunikacji strategicznej spójnej z systemem StratCom państwa, uwzględniającego elementy wojny kognitywnej.

4. Podjąć działania mające na celu utworzenie narodowego, zintegrowanego systemu świadomości sytuacyjnej, opartego na różnych rodzajach środków rozpoznania, łączności i dowodzenia, w tym krajowych środkach satelitarnej obserwacji Ziemi, przy zachowaniu pełnego bezpieczeństwa kryptograficznego oraz zapewnieniu zdolności do prowadzenia walki radioelektronicznej

Kontynuacja działań na poziomie państwowym wymaga stworzenia systemu świadomości sytuacyjnej zapewniającego wsparcie i przyspieszenie procesu decyzyjnego organów władzy państwowej w sytuacjach zagrożenia

bezpieczeństwa państwa. Na chwilę obecną istnieje wiele systemów rozpoznania zagrożeń, systemów łączności i dowodzenia. Niemniej jednak zabezpieczają one działania pojedynczych organów i nie są ze sobą interoperacyjne. Pozyskiwanie informacji z różnych źródeł wydłuża czas reakcji na zaistniałe zagrożenia.

5. Kontynuować rozwój potencjału i zdolności operacyjnych Sił Zbrojnych RP do odstraszenia i obrony poprzez:

- **dostosowanie ich struktur organizacyjnych oraz systemu kierowania i dowodzenia do potrzeb wynikających ze zmian w środowisku bezpieczeństwa;**
- **zwiększenie zdolności przeciwzaskoczeniowych poprzez rozbudowę systemów rozpoznania, wykrywania, ostrzegania oraz posiadanie sił i środków wysokiej gotowości, a także regulacji prawnych (procedur) zapewniających natychmiastową reakcję na zaistniałe zagrożenia;**
- **przygotowanie do prowadzenia działań połączonych w wielodomenowym środowisku operacyjnym w ramach długotrwałego konfliktu zbrojnego o dużej intensywności przeciwko zaawansowanemu technologicznie przeciwnikowi, w tym we współdziałaniu z wojskami sojuszniczymi;**
- **zapewnienie optymalnego nasycenia nowoczesną techniką wojskową dającą przewagę jakościową na polu walki, w szczególności w zakresie precyzyjnego rażenia celów na dalekie odległości, artylerii, wielowarstwowej obrony przeciwlotniczej i przeciwpancernej oraz masowego użycia i zwalczania systemów bezzałogowych;**
- **zwiększenie zdolności do mobilności i kontrmobilności wojsk własnych i sojuszniczych oraz efektywności systemu ich zabezpieczenia logistycznego, a także ochrony i przetrwania wojsk;**
- **zbudowanie systemu zabezpieczenia medycznego Sił Zbrojnych RP, adekwatnego do zagrożeń i wymogów współczesnego pola walki oraz usprawniającego system kierowania i dowodzenia wojskową służbą zdrowia poprzez powołanie Komponentu Wojsk Medycznych**

Priorytetowo traktować należy zwiększenie potencjału i zdolności operacyjnych Sił Zbrojnych RP poprzez rozbudowę ich struktur, ukompletowanie stanów osobowych i sprzętowych do zakładanych poziomów oraz utrzymanie ich dostępności w warunkach zagrożenia dla bezpieczeństwa państwa, uwzględniając zadeklarowany narodowy wkład do sojuszniczych planów obronnych oraz zgodnie z normatywami sojuszniczego systemu alarmowania i reagowania.

Kontynuacji wymaga reforma Systemu Kierowania i Dowodzenia Siłami Zbrojnymi, dostosowująca go do czasu pokoju i wojny, wymogów zmian strukturalnych w SZ RP, wyposażania jednostek wojskowych w nowoczesny sprzęt wojskowy oraz zmian w sposobie prowadzenia działań bojowych.

Dostrzega się potrzebę szybkiego uzupełnienia zdolności operacyjnych SZ RP o zdolności przeciwwaskoczeniowe, w szczególności w zakresie rozpoznania i wykrywania zagrożeń oraz zdolności zapewniające przewagę jakościową na polu walki, w szczególności w zakresie precyzyjnego rażenia celów na dalekie odległości, artylerii, obrony przeciwlotniczej i przeciwpancernej, użycia i zwalczania bezpilotowych statków powietrznych, a także ochrony i przetrwania wojsk. W obliczu preferowanego przez Federację Rosyjską typu wojny na wyniszczenie i z uwagi na przewagę liczebną, opartą o znaczne zdolności mobilizacyjne, konieczne jest rozwijanie powietrznych, morskich i lądowych platform bezzałogowych. Ponadto zwiększenia wymagają zdolności do mobilności i kontrmobilności wojsk własnych i sojuszniczych oraz efektywność systemu ich zabezpieczenia logistycznego, przy jednoczesnym położeniu nacisku na inwestycje w niezbędną infrastrukturę.

Adekwatnie do wzrostu liczebności Sił Zbrojnych RP, niezbędna jest budowa elastycznych struktur wojsk medycznych, pozwalających na właściwe zorganizowanie i utrzymanie ochrony zdrowia żołnierzy w czasie pokoju i zapewnienie ciągłej pomocy medycznej na polu walki. Punktem wyjścia działań usprawniających system wojskowej służby zdrowia jest idea umiejscowienia wszystkich aspektów związanych ze zdrowiem żołnierzy (tak w obszarze dotyczącym jego przywracania, jak i utrzymania) w centrum uwagi jednostek, podmiotów leczniczych i naukowo-badawczych nadzorowanych i podległych MON. Przy działaniach zmierzających do poprawy zdolności operacyjnych zabezpieczenia medycznego, zasadne jest uwzględnienie współdziałania oraz możliwości kolokacji wojskowych i cywilnych zasobów medycznych. W szczególności dotyczy to rozwoju zdolności do zabezpieczenia działań wojsk operacyjnych, przy uwzględnieniu możliwości wydzielania sił i środków – ze stacjonarnego systemu medycznego (modułowość struktur) – gotowych do relokacji i dostarczenia zaawansowanej pomocy medycznej w rejonach nasilonych strat sanitarnych.

Dostosowania wymagać będą programy szkolenia SZ RP uwzględniające manewrowy i wielodomenowy charakter prowadzonych działań w ramach długotrwałego konfliktu zbrojnego o dużej intensywności przeciwko zaawansowanemu technologicznie przeciwnikowi (wnioski z obecnych konfliktów zbrojnych).

6. Doskonalić zarządzanie zasobami osobowymi Sił Zbrojnych RP, w szczególności poprzez usprawnienie procesu kwalifikacji i naboru oraz systemu kształcenia i doskonalenia zawodowego żołnierzy, uwzględniając planowane zmiany strukturalne, wykorzystanie

nowoczesnego sprzętu wojskowego oraz zmiany w sposobie prowadzenia działań bojowych

Zasadne jest poszukiwanie rozwiązań w zakresie doskonalenia systemu zarządzania zasobami osobowymi – we wszystkich korpusach i grupach osobowych Sił Zbrojnych RP – usprawniających nabór wyspecjalizowanego personelu oraz właściwe wyszkolenie żołnierzy zawodowych, stosownie do wymogów współczesnego i przyszłego pola walki. Aby sprostać tym wymaganiom, poszukiwane rozwiązania – usprawniające zarządzanie zasobami osobowymi – powinny uwzględniać potrzeby wynikające z: 1) pozyskiwania nowoczesnego sprzętu wojskowego i nowoczesnych technologii – wprowadzanych na wyposażenie sił zbrojnych; 2) wielodomenowego sposobu prowadzenia działań – w tym, w ramach długotrwałego konfliktu zbrojnego o dużej intensywności, a także 3) potrzeb w zakresie utrzymania zakładanych wskaźników ilościowych (obsad etatowych jednostek wojskowych), zgodnie z przyjętymi wymaganiami określonymi w nowym modelu sił NATO.

7. Doskonalić system mobilizacyjny, w tym znacząco zwiększyć poziom przeszkolonych rezerw osobowych bazujących na rezerwie aktywnej i pasywnej, dostosować go do nowej techniki i sprzętu wojskowego wprowadzanego do Sił Zbrojnych RP

Właściwa realizacja konstytucyjnych zadań przez Siły Zbrojne RP – zgodnie z ich przeznaczeniem – jest silnie powiązana z posiadaniem odpowiednio wyszkolonych i wykwalifikowanych żołnierzy, nie tylko zawodowych, ale również żołnierzy rezerwy, których liczebność i poziom wyszkolenia, świadczą o potencjale obronnym państwa. Dlatego też, jednym z zasadniczych elementów zabezpieczenia potrzeb operacyjnych Sił Zbrojnych RP, obok nowoczesnego uzbrojenia i sprzętu wojskowego, jest stan zasobów rezerw osobowych. Wydarzenia ostatnich lat wskazują, że nieodzowne jest posiadanie zaplecza wyszkolonych rezerw osobowych, gotowych w chwili zagrożenia zasilić i wzmocnić szeregi Sił Zbrojnych RP. Obecny stan zasobów rezerw osobowych nie zapewnia utrzymania uzupełnień mobilizacyjnych i wojennych do stanów, jakie powinna posiadać Polska przy występujących zagrożeniach. Trzeba je doskonalić zarówno pod względem ilościowym, jak i jakościowym. Niezbędna jest poprawa jakości szkolenia zapewniająca odpowiednie umiejętności żołnierzy rezerwy na polu walki. Obecnie system mobilizacyjny jest bardzo pasywny i obciążony dużą inercją w przypadku wystąpienia nagłych, klasycznych zagrożeń militarnych, ale również zagrożeń niekonwencjonalnych – o charakterze hybrydowym. System ten powinien uwzględniać również modernizację techniczną Sił Zbrojnych RP, co wymaga odpowiedniego szkolenia żołnierzy rezerwy oraz pozyskiwania nowych, wykształconych osób, które (po przeszkoleniu w ramach ćwiczeń i szkoleń) będą mogły obsługiwać wprowadzany na wyposażenie sił zbrojnych nowoczesny sprzęt wojskowy.

4.1.4. Cyberbezpieczeństwo

1. Rozwijać aktywną obronę w obszarze cyberbezpieczeństwa

Konieczne jest stałe monitorowanie zagrożeń w cyberprzestrzeni i adekwatne reagowanie na nie. Kluczowe jest wypracowanie procedur i regulacji prawnych umożliwiających skuteczne działanie, w tym aktywną obronę w czasie pokoju i na progu wojny.

2. Zwiększyć współpracę kontrwywiadowczą oraz technologiczną w ramach NATO i UE

Polska znalazła się w gronie państw, które są najczęściej i najintensywniej atakowane w cyberprzestrzeni, szczególnie w kontekście tzw. ataków na dostępność usług teleinformatycznych DDoS. Dominują ataki inicjowane przez grupy niepaństwowe – dobrze finansowane i wykwalifikowane – powiązane z Rosją i Białorusią. Kampanie cyberszpiegowskie na rzecz tych państw wykorzystują w tym celu zaawansowane techniki i narzędzia.

Współpraca w ramach NATO i UE może być realizowana poprzez tworzenie zespołów reagowania na incydenty w cyberprzestrzeni, wymianę doświadczeń, szkolenia, badania i ćwiczenia. Należy też rozwijać współpracę z największymi firmami technologicznymi aktywnie wspierającymi NATO i UE w walce z cyberzagroženiami.

3. Wzmacniać bezpieczeństwo sieci i systemów teleinformatycznych

Szczególnie ważne jest właściwe zarządzanie i wdrażanie aktualizacji oprogramowania, wdrażanie systemów ochrony sieci teleinformatycznych oraz zarządzanie kopiami bezpieczeństwa, aby skutecznie zredukować możliwości grup hakerskich do prowadzenia aktywności wymierzonej w te systemy (ze szczególnym uwzględnieniem systemów wykorzystywanych w infrastrukturze krytycznej) oraz zachować ciągłość funkcjonowania tych systemów w przypadku powodzenia ataków.

Należy monitorować techniki działania i wektory ataków prowadzone przez cyberprzestępców, w tym szczególnie grupy APT (*Advanced Persistent Threat*). W tym kontekście konieczne jest prowadzenie własnych badań i rozwoju w tym obszarze.

4. Wprowadzić regulacje prawne zobowiązujące wszystkich operatorów usług kluczowych – bez względu na ich strukturę własności – do uczestnictwa w krajowych ćwiczeniach ochrony cyberprzestrzeni, przeprowadzania stress-testów i weryfikacji zabezpieczeń oraz przekazywania ich wyników organom odpowiedzialnym za cyberbezpieczeństwo państwa

Aktualnie brakuje przepisów nakazujących wszystkim operatorom usług kluczowych (w tym podmiotom prywatnym, także z udziałem kapitału zagranicznego) realizowanie takich zadań.

5. Przygotować transsektorowy program rządowy dotyczący zwiększania narodowych zdolności w zakresie kryptologii, wytwarzania urządzeń komunikacyjnych, w tym kryptograficznych złożonych z produkowanych w Polsce komponentów i własnego oprogramowania oraz zagwarantować autonomię i bezpieczeństwo w zakresie komunikacji i transmisji danych dla operatorów infrastruktury krytycznej oraz w sektorze kosmicznym. Stworzyć bezpieczne środowisko informatyczne dla łączności i transmisji cyfrowych w warunkach z ograniczonym dostępem do globalnych sieci komunikacyjnych i nawigacyjnych

Polska z wyprzedzeniem musi dokonać analizy ryzyk i wdrożyć program obejmujący nowe rozwiązanie techniczne, które zapewnią zachowanie bezpiecznej łączności niejawnej.

6. Podjąć działania mające na celu budowę krajowych kwantoodpornych rozwiązań kryptograficznych w odpowiedzi na rozwój technologii kwantowych

Realizacja unijnych zaleceń budowy rozwiązań kryptografii postkwantowej, a także rekomendacji Pełnomocnika Rządu ds. Cyberbezpieczeństwa z 2023 r.

7. Kontynuować działania mające na celu odejście od wykorzystywania technologii pochodzących z państw uznawanych za autorytarne lub nieprzyjazne

Wdrażanie technologii pochodzących z tego typu państw obarczone jest dużym ryzykiem, polegającym na uzyskaniu nieautoryzowanego dostępu do danych, w tym informacji wrażliwych, własności intelektualnej lub przejęcia kontroli nad systemami i urządzeniami końcowymi. Zagrożenie to dotyczy zarówno struktur państwowych, podmiotów gospodarczych, jak i poszczególnych obywateli.

8. Realizować działania w zakresie edukacji i zwiększania świadomości obywateli w obszarze higieny cyfrowej i cyberzagrożeń

Niezbędne jest przeprowadzanie obowiązkowych i cyklicznych szkoleń oraz ćwiczeń dla osób sprawujących funkcje publiczne, podmiotów administracji rządowej, operatorów usług kluczowych i operatorów infrastruktury krytycznej, dotyczących zagrożeń w cyberprzestrzeni oraz ukierunkowanych na podnoszenie kwalifikacji i kompetencji w zakresie cyberbezpieczeństwa.

9. Opracować i wdrożyć narodowy program badań i rozwoju w zakresie cyberbezpieczeństwa i sztucznej inteligencji

Rozwój sztucznej inteligencji generuje olbrzymie szanse rozwojowe, jak i zagrożenia w dziedzinie bezpieczeństwa narodowego, w tym zagrożenie potencjalnej utraty suwerenności cyfrowej. W tym kontekście kluczowe jest przewidywanie nowych wektorów zagrożeń w cyberprzestrzeni oraz posiadanie własnych zdolności umożliwiających samodzielne prowadzenie aktywnej obrony.

4.1.5. Przestrzeń informacyjna

1. Zapewnić jednolitą komunikację strategiczną państwa

Należy stworzyć transsektorowy system integracji i koordynacji instytucji państwa, posiadający kompetencje i zdolności zarówno do ochrony środowiska informacyjnego RP (w tym budowania odporności kognitywnej państwa), jak i do aktywnej propagacji celów, interesów i wizerunku państwa na arenie międzynarodowej oraz do budowania ich właściwej percepcji wśród obywateli innych państw. Należy w tym celu powołać StratCom na poziomie rządu (KPRM), w którego skład wejdzie też przedstawiciel Prezydenta RP. Osiągnięcie tego celu wymaga stworzenia strategii komunikacyjnej RP i odpowiedniego jej oprzyrządowania.

2. Wzmocnić oraz rozwinąć instrumenty do szybkiej analizy zagrożeń, predykcji działań adwersarzysty oraz zdolności do aktywnego oddziaływania na przestrzeń informacyjną przeciwnika

Należy przygotować rozwiązania w zakresie pozyskania oraz implementacji narzędzi informatycznych, cybernetycznych i informacyjnych (najlepiej opartych na technologii AI) w celu zbudowania na poziomie państwa zdolności do planowania i prowadzenia działań kognitywnych, w tym rozpoznawania modeli/infrastruktury i TTP działania informacyjnego, psychologicznego oraz cybernetycznego adwersarzysty.

3. Zdefiniować obszary przestrzeni informacyjnej RP, które powinny podlegać szczególnej ochronie ze strony państwa

Należy prowadzić działania kognitywne, rozwijać wiedzę w społeczeństwie o zjawisku wrogich operacji informacyjnych, psychologicznych (w tym dywersji ideologicznej) oraz cybernetycznych, jak również podjąć działania na rzecz tworzenia norm i zasad współpracy państw i podmiotów niepaństwowych w globalnym środowisku informacyjnym.

4. Opracować strategię przeciwdziałania wrogim działaniom kognitywnym i budowania odporności kognitywnej państwa oraz znowelizować przepisy prawa w celu zapewnienia efektywnej i skoordynowanej obrony polskiej przestrzeni informacyjnej

Przeciwko Polsce w sposób permanentny prowadzone są wrogie działania informacyjne przez różne podmioty państwowe i niepaństwowe. Prym w tych działaniach wiodą Rosja, Białoruś i Chiny – wszystkie wymienione państwa dysponują dokumentami doktrynalno-strategicznymi dotyczącymi prowadzenia działań nie tylko w sferze informacyjnej, ale również w sferze cybernetycznej wykorzystywanej również m.in. do prowadzenia operacji informacyjnych (kognitywnych). Obowiązujące w NATO dokumenty nie uwzględniają dostatecznie specyfiki działania głównych adwersarzy, w szczególności w czasie pokoju.

4.2. Filar 2 – Polska w systemie bezpieczeństwa międzynarodowego

4.2.1. Sojusz Północnoatlantycki i Unia Europejska

1. Kontynuować działania służące utrwaleniu i wzmocnieniu więzi transatlantyckiej oraz zapewnieniu wiarygodności zobowiązań sojuszniczych w ramach NATO

Sojusz łączący Amerykę Północną z Europą jest najsilniejszym paktem obronnym na świecie, dysponującym pełnym spektrum zdolności wojskowych, najnowocześniejszą technologią, najsilniejszą gospodarką oraz posiadającym wolę polityczną do działania, a jego wizja porządku międzynarodowego zbieżna jest z interesami RP.

2. Utrzymać i dostosować zabiegi o wzmocnienie odstraszenia i obrony NATO, tak aby zapewnić Sojuszowi możliwości prowadzenia operacji obrony kolektywnej o dużej skali w starciu z przeciwnikiem o porównywalnym potencjale

NATO musi kontynuować prace służące dostosowaniu się do ewentualnej konieczności toczenia operacji obrony kolektywnej w starciu z przeciwnikiem o porównywalnym potencjale. W tym celu niezbędne są reformy, mające odwrócić pozimnowojenną redukcję potencjału wojskowego państw NATO. W związku z tym należy zabiegać o:

- zapewnienie pełnej wykonywalności operacyjnych planów obronnych, posiadających alokowane siły, środki i dowództwa w wysokiej gotowości;
- wdrożenie Modelu Sił NATO wraz z trzystopniowym katalogiem sił wysokiej gotowości;
- utrwalenie i zwiększenie obecności wojskowej sił sojuszniczych na terenie Polski oraz na flance wschodniej, prowadzenie zabiegów o nadanie im charakteru stałej obecności;
- przeprowadzanie regularnych, dużych ćwiczeń wojskowych na flance wschodniej w oparciu o scenariusze uwzględniające prowadzenie operacji obronnej w ramach art. 5 traktatu waszyngtońskiego;

- wzmocnienie Struktury Dowodzenia NATO w stopniu adekwatnym do nowych potrzeb oraz zwiększenie obsady sojuszniczych dowództw przez polskich oficerów, szczególnie na stanowiskach dowódczych;
- zapewnienie pełnej realizacji zwiększonych zobowiązań w zakresie rozwoju zdolności wojskowych wynikających z sojuszniczego procesu planowania obronnego;
- rozbudowa sojuszniczej infrastruktury wojskowej i paliwowej na flance wschodniej;
- zwiększenie aktywnego współuczestnictwa Polski w kształtowaniu polityki odstraszania nuklearnego NATO;
- wzmocnienie europejskiego filaru w ramach NATO;
- podniesienie minimalnego progu wydatków obronnych państw Sojuszu Północnoatlantyckiego do 3 proc. PKB.

3. Utrzymać model aktywnego członkostwa Polski w NATO, kształtując politykę Sojuszu zgodnie z polskimi interesami narodowymi, uwzględniając również interesy pozostałych sojuszników, zgodnie z zasadą 360 stopni

Szerokie polityczne i wojskowe zaangażowanie Polski w NATO zwiększa pozycję oraz wiarygodność Polski w Sojuszu i daje nam kapitał polityczny, możliwy do wykorzystania przy współkształtowaniu procesu adaptacji wojskowej.

4. Prowadzić działania służące rewizji podejścia NATO do Rosji, tak aby oddawało ono obecne realia wskazujące Rosję jako główne zagrożenie dla NATO

Uznanie Aktu Stanowiącego NATO-Rosja za dokument nieobowiązujący (faktycznie został on zerwany przez Rosję) niwelowałoby ryzyko powrotu do *business as usual* w relacjach Zachodu z Rosją, w razie pojawienia się nadarzających się ku temu uwarunkowań. Jednocześnie stanowiłoby symboliczne zakończenie zachodniej polityki otwartości wobec Rosji, która to polityka przyjmowana była i jest w Moskwie jako wyraz słabości Zachodu, zachęcając Kreml do dalszej eskalacji oczekiwań.

5. Kontynuować rozwój sojuszniczej polityki partnerstw, w tym szczególnie współpracy wojskowej Sojuszu z Ukrainą oraz utrzymać politykę „otwartych drzwi” do NATO

Polityka partnerstw przybliży państwa z sąsiedztwa Sojuszu do członkostwa w nim, a rozszerzenie jest najskuteczniejszym narzędziem NATO do stabilizowania swojego otoczenia. W interesie RP jest docelowe członkostwo w Sojuszu Ukrainy (a także innych państw wyrażających takie aspiracje), przesuwające granicę NATO dalej na wschód i tym samym zwiększające bezpieczeństwo RP.

6. Rozwijać współpracę z Finlandią i Szwecją, jako nowymi członkami NATO, także w wymiarze trójstronnym, ze szczególnym uwzględnieniem ich znaczenia dla bezpieczeństwa RP oraz całego regionu Morza Bałtyckiego

Współpraca w akwenie Morza Bałtyckiego ma zasadnicze znaczenie dla bezpieczeństwa granic, bezpieczeństwa ekonomicznego i energetycznego. Wraz z wejściem Szwecji i Finlandii do NATO, region nordycko-bałtycki staje się w pełni scaloną przestrzenią bezpieczeństwa, redukując znaczenie militarne Floty Bałtyckiej i samego obwodu królewieckiego. Zwiększone zostały zdolności i potencjał Sojuszu Północnoatlantyckiego do odstraszenia Rosji, a także do prowadzenia ewentualnej operacji kolektywnej obrony w regionie Morza Bałtyckiego.

Przystąpienie Finlandii i Szwecji do NATO stwarza też możliwości zwiększenia współpracy zarówno w formacie trójstronnym, jak i w formule uwzględniającej Litwę, Łotwę i Estonię.

7. Dążyć do zwiększenia potencjału odstraszenia poprzez rozszerzenie udziału Polski w sojuszniczym programie „nuclear sharing”

Większy udział Polski w programie „nuclear sharing” znacząco podniósłby stopień odstraszenia potencjalnego agresora. Mógłby być również odpowiedzią na rozmieszczenie przez Federację Rosyjską broni jądrowej na terytorium Białorusi.

8. Kontynuować rozwój współpracy NATO-UE, wykorzystując w jak największym stopniu potencjał gospodarczy Unii do rozbudowy zdolności wojskowych państw członkowskich, przy zachowaniu komplementarnego charakteru działań UE względem NATO

Unia Europejska, dzięki swojemu potencjałowi gospodarczemu, może pełnić funkcję dostawcy zasobów cywilnych i wojskowych na potrzeby NATO. Sojusz, posiadając swoje instytucje, unikatowe zdolności i mechanizmy działań wypracowane przez dziesięciolecia swojego istnienia, pozostaje najbardziej efektywny w praktycznym zapewnianiu odstraszenia i obrony. Wymiar obronny UE powinien pozostawać w pełnej komplementarności z NATO, gdyż dublowanie instytucji w warunkach ograniczonych zasobów byłoby nieefektywne.

9. Utrzymać polityczną jedność Unii Europejskiej i jej zdolność do wypracowania wspólnej odpowiedzi na wyzwania w dziedzinie bezpieczeństwa i obrony, a także w obszarze energetyki, migracji i rozszerzenia UE. Poszukiwać w UE podobnie myślących partnerów i budować z nimi koalicje zabiegające o realizację priorytetów Polski

Aktywna polityka europejska RP powinna mieć na celu zapobieżenie izolacji Polski w UE, która w warunkach coraz silniejszej presji na głosowania większościowe

w sposób istotny ograniczałyby nasz wpływ na kształt procesu integracji europejskiej. Aktywność RP powinna zmierzać do utrzymania jedności i stabilności UE, gdyż jej istnienie jest kluczowe dla utrzymania perspektyw rozwoju gospodarczego i społecznego RP.

10. Zabiegać o utrzymanie zasady konsensusu w newralgicznych dla Polski obszarach funkcjonowania UE

W przypadku odstąpienia od zasady jednomyślności w sprawach związanych z polityką bezpieczeństwa i obrony UE istniałoby ryzyko, że niektóre decyzje podejmowane w ramach UE byłyby sprzeczne z polskimi interesami. Istotne jest również utrzymanie leżącej u podstaw Unii Europejskiej zasady wzmocnienia pozycji mniejszych państw w UE.

11. Wzmacniać działania UE na rzecz stabilizowania wschodniego sąsiedztwa, wspierać powojenną odbudowę Ukrainy, zabiegać o rozszerzenie Unii Europejskiej o Ukrainę i Mołdawię, a także o Gruzję oraz o państwa Bałkanów Zachodnich

W wymiarze strategicznym, rozszerzenie UE na wschód byłoby korzystne dla Polski, zwiększając zainteresowanie i finansową obecność Zachodu w naszym regionie. Służyłoby to wprost większemu bezpieczeństwu terytorium RP. Ponadto, zaangażowanie UE we współpracę z Ukrainą i Mołdawią oraz z Gruzją i państwami Bałkanów Zachodnich będzie stymulować ich wzrost gospodarczy, dając nowe perspektywy ekspansji polskim przedsiębiorstwom.

12. Dążyć do zrównoważonego rozwoju bazy technologiczno-przemysłowej europejskiego sektora obronnego, uwzględniającego specyfikę polskiego przemysłu obronnego oraz interesy podmiotów o średniej kapitalizacji oraz małych i średnich przedsiębiorstw

Wykorzystanie możliwości wynikających z rosnącego zaangażowania UE we wsparcie przemysłu zbrojeniowego wymaga większej aktywności i wkładu państwa w ten proces, aby wesprzeć rodzime przedsiębiorstwa w staraniach o dostęp do środków UE. Aktywność państwa potrzebna jest do zrównoważenia przewagi dużych firm zachodnich.

13. Kontynuować działania na rzecz poprawy mobilności wojskowej w Europie, w tym szczególnie w państwach flanki wschodniej, uwzględniać potrzebę adaptacji cywilnej infrastruktury transportowej do wojskowych wymagań

Potencjał i instrumentarium UE dają jej możliwości działań w celu usprawnienia cywilnej infrastruktury transportowej, która byłaby wykorzystywana także w celach wojskowych. Rolą UE jest wspieranie finansowe inwestycji, tworzenie standardów w tym zakresie oraz stymulowanie procesów zmian prawnych, ułatwiających i przyspieszających transgraniczny przerzut sił wojskowych, a także

stworzenie standardów kompetencyjnych i organizacyjnych służących zabezpieczeniu operacji (w tym zabezpieczenie logistyczne i medyczne).

4.2.2. Współpraca bilateralna, regionalna i w wymiarze globalnym

1. Kontynuować rozwój strategicznej współpracy z USA, mającej na celu utrwalenie amerykańskiego zaangażowania w bezpieczeństwo europejskie, w tym rozbudowę stałej obecności wojskowej USA w Polsce. Jednocześnie pogłębiać współpracę polsko-amerykańską w obszarach technologii, handlu i energetyki

USA jako największe światowe mocarstwo o globalnych wpływach, interesach i obecności cywilnej i wojskowej, wyznające zbieżne z Polską wartości demokratyczne, stanowi dla Polski kluczowego sojusznika. Dlatego też rozwój strategicznego partnerstwa z USA, pogłębianie relacji dwustronnych i tworzenie warunków dla jak największego powiązania interesów USA z interesami RP są kluczowe dla zapewnienia długoterminowego bezpieczeństwa oraz możliwości dalszego rozwoju gospodarczego (m.in. poprzez amerykańskie zaangażowanie w budowę energetyki atomowej) i społecznego Polski.

2. Pogłębiać współpracę z kluczowymi sojusznikami europejskimi, takimi jak Francja, Niemcy, Wielka Brytania, państwa nordyckie i bałtyckie, oraz w ramach formatów wielostronnych, szczególnie w sprawach bezpieczeństwa

Pogłębione relacje dwustronne oraz wielostronne z kluczowymi partnerami europejskimi zwiększać będą pole manewru i możliwości oddziaływania Polski na przebieg procesów decyzyjnych w NATO i UE. Bliska współpraca, szczególnie wojskowa, przekładać się też będzie bezpośrednio na bezpieczeństwo terytorium RP poprzez usprawnienie współdziałania Sił Zbrojnych RP z najbliższymi geograficznie sojusznikami.

3. Kontynuować działania mające na celu utrzymanie Bukaresztańskiej Dziewiątki jako platformy wzmacniającej interesy państw wschodniej flanki NATO

Głos Bukaresztańskiej Dziewiątki odgrywa kluczową rolę w zabiegach o wzmacnianie flanki wschodniej NATO. Rola tego formatu będzie nadal istotna w dyskusji w ramach Sojuszu nad dalszym wzmacnianiem postawy odstraszania i obrony Sojuszu na wschodniej flance, stąd też w interesie RP leży dbanie o utrzymanie spójności B9. Należy rozważyć rozszerzenie tego formatu o Szwecję i Finlandię.

4. Pogłębiać współpracę w ramach Inicjatywy Trójmorza jako istotnego filaru ekonomicznego i infrastrukturalnego rozwoju RP

Wzmacnianie podstaw rozwoju ekonomicznego regionu Europy Środkowo-Wschodniej, wraz z rozwojem spajającej go infrastruktury, będzie w dalszym ciągu istotnym elementem wzmacniającym bezpieczeństwo i potencjał gospodarczy Polski oraz w efekcie wpłynie na podniesienie poziomu życia obywateli Polski.

5. Selektywnie wykorzystywać współdziałanie w ramach Grupy Wyszehradzkiej w obszarach wspólnych interesów oraz podjąć działania mające na celu rewitalizację, w perspektywie długofalowej, współpracy w tej formule

Pomimo obecnych różnic między poszczególnymi państwami V4, dotyczącymi przede wszystkim wsparcia dla Ukrainy, format ten nadal ma istotny potencjał, pozwalający skupionym w nim państwom na odgrywanie istotnej roli w Europie. Stąd też potrzebny jest plan mający na celu rzeczywistą rewitalizację współpracy w jego ramach.

6. Dostosować współpracę w ramach Trójkąta Weimarskiego do zmienionej sytuacji geopolitycznej

Trójkąt Weimarski musi działać w oparciu o zasady równości i partnerstwa. Spójny głos państw Trójkąta powinien odgrywać bardziej zdecydowaną rolę w kształtowaniu przyszłej architektury bezpieczeństwa europejskiego.

7. Rozwijać współpracę w formule Trójkąta Lubelskiego

Polska i Litwa mogą odgrywać szczególną rolę w wielowymiarowych zabiegach o wsparcie dla Ukrainy. Dotyczy to zarówno wsparcia militarnego, jak i pomocy w procesie akcesji Ukrainy do NATO i Unii Europejskiej.

8. Prowadzić działania zmierzające do odbudowy porządku międzynarodowego w oparciu o zasady prawa międzynarodowego, a także do rewitalizacji reżimów kontroli zbrojeń, rozbrojenia i nieprolifracji broni masowego rażenia w Europie i na świecie

Warunkiem realizacji tego zadania jest wstrzymanie rosyjskiej agresji w Ukrainie, wycofanie jej sił za całego międzynarodowo uznanego terytorium Ukrainy (łącznie z Krymem), wypłata Ukrainie odszkodowań wojennych oraz powrót Rosji do przestrzegania prawa międzynarodowego.

W średnio- i długofalowej perspektywie niezbędne będzie zredefiniowanie europejskiej architektury bezpieczeństwa, której kluczowym elementem powinny być nowe środki budowy zaufania i kontroli, zapewniające rzeczywistą kontrolę zbrojeń oraz przejrzystość ćwiczeń wojskowych w Europie.

9. Wzmacniać międzynarodową obecność Polski w regionie Afryki oraz Azji i Pacyfiku

Zasadne jest pogłębianie relacji zwłaszcza z tymi państwami, których znaczenie w środowisku bezpieczeństwa w wymiarze globalnym, jak i poszczególnych regionów, wzrasta, aby: 1) rozwijać z nimi relacje polityczne, wojskowe, gospodarcze i społeczne; 2) budować koalicję państw opowiadających się przeciw kwestionowaniu współczesnego porządku międzynarodowego w imię partykularnych lub neokolonialnych interesów; 3) tworzyć przestrzeń budowy zaufania i bezpieczeństwa. Takim obszarem jest przede wszystkim region Azji i Pacyfiku (zwłaszcza tzw. państwa AP4 – Australia, Nowa Zelandia, Korea Południowa, Japonia).

Szczególnej uwagi nabierają w tym kontekście relacje Polski z Chinami. Rekomenduje się opracowanie w tym zakresie polskiej strategii rozwoju stosunków z Chinami, uwzględniającej m.in. zdefiniowanie celów polityki realizowanej wobec Chin, ocenę ryzyka poszczególnych działań oraz powiązanie perspektyw rozwojowych z poprawą warunków do realizacji interesów bezpieczeństwa RP.

4.2.3. Polityka wschodnia

1. Kontynuować działania ukierunkowane na niedopuszczenie do zwycięstwa Rosji w wojnie z Ukrainą

Proces zmian w Rosji, pożądaných z punktu widzenia interesów bezpieczeństwa Polski, może przyspieszyć jej brak zwycięstwa, a tym samym strategiczna porażka w wojnie z Ukrainą oraz odzyskanie przez Kijów nielegalnie zajętego przez Rosję terytorium. Polska powinna więc zabiegać o: 1) podtrzymywanie jednoznacznego stanowiska w sprawie rosyjskiej agresji, 2) rozszerzanie pomocy i wsparcia wojskowego dla walczącej Ukrainy; 3) systematyczne rozszerzanie pakietów sankcyjnych przeciw Rosji; 4) ograniczanie zależności od rosyjskich surowców energetycznych; 5) utrzymywanie jej izolacji dyplomatycznej; 6) konfiskata aktywów Rosji (zdeponowanych w państwach zachodnich) na rzecz odbudowy Ukrainy; 7) kontynuowanie polityki wzmacniania wschodniej flanki przez NATO. Polska nie może dopuścić do tego, aby nastąpiło „zmęczenie” Zachodu tematyką ukraińską.

Ustąpienie agresorowi lub zakończenie wojny na warunkach Rosji będzie oznaczać ciąg dalszy agresywnych działań rosyjskich, wzrost zagrożenia, że wojna nie zatrzyma się w granicach Ukrainy oraz powrót do logiki stref wpływów i stref buforowych. Może to też stanowić zachętę dla innych państw do inicjowania agresji zbrojnych.

2. Kontynuować działania ukierunkowane na ograniczanie negatywnych wpływów rosyjskiego autorytaryzmu na porządek i stabilność międzynarodową

To, co może cechować nową kadencję prezydencką Władimira Putina, to fakt, że może ona być realizowana, mimo pozorów stabilności, w sytuacji podatności reżimu na różne wstrząsy, pogłębiających się problemów gospodarczych w Rosji, rosnącej liczby rosyjskich strat w Ukrainie oraz wybuchających protestów społecznych. Potencjalne skutki tych i innych zdarzeń zwiększają liczbę potencjalnych scenariuszy dla Rosji na przyszłość, których prawdopodobieństwo urzeczywistnienia się wzrasta. Polska powinna kontynuować działania obliczone na to, że Zachód będzie zwiększać presję na Rosję, rozszerzać politykę sankcji, uniemożliwiać ich omijanie, wzmacniać limity cen surowców, przejmować zamrożone aktywa rosyjskie, pogłębiać partnerstwa z państwami położonymi w sąsiedztwie Rosji, zwłaszcza poprzez wspieranie demokratycznych przemian (np. poprzez promowanie polskiego sukcesu transformacji ustrojowej).

3. Zabiegać o przystąpienie Ukrainy oraz innych państw Europy Wschodniej do NATO i UE

Wojna Rosji z Ukrainą to wojna nie tyle o terytorium, co o polityczną przyszłość Ukrainy, wolność wytyczania własnej przyszłości oraz kierunki cywilizacyjnego rozwoju całego kontynentu. W obecnych uwarunkowaniach bezpieczeństwa, gwarancją dla Ukrainy jest uzyskanie członkostwa w NATO i Unii Europejskiej. Rodzi to wyzwania dla państw członkowskich, które zgadzają się co do ogólnego kierunku integracji Ukrainy ze strukturami euroatlantyckimi, ale są podzielone co do tempa, skali zaciąganych zobowiązań oraz wymagań dotyczących przygotowań Ukrainy do członkostwa.

Proces akcesji Ukrainy do UE trwa. Nie budzi on wśród państw członkowskich UE większych kontrowersji. Z uwagi jednak na olbrzymią skalę wyzwań stojących przed Ukrainą (wskutek wciąż trwającej wojny i potrzeby powojennej odbudowy), proces ten będzie mocno rozciągnięty w czasie. Polska powinna szukać sposobów, aby czas tego procesu możliwie skracać, a jednocześnie, z uwagi na warunki realizacji interesów RP, proponować np. okresy przejściowe w określonych dziedzinach.

Mimo ogólnej zgody co do przyszłości Ukrainy w NATO, brak jest konsensusu, aby w najbliższym czasie wystosować zaproszenie dla Ukrainy do członkostwa. Sytuacja ta (i opór wybranych sojuszników przed formalnym zaproszeniem Ukrainy do NATO) może zmienić się na korzyść po zakończeniu wojny rosyjsko-ukraińskiej. Tym niemniej Polska, jako sąsiad Ukrainy, powinna lobbować za zaproszeniem dla Ukrainy do członkostwa w NATO. Jednocześnie Polska powinna zabiegać o praktyczny rozwój współpracy NATO-Ukraina oraz o zwiększenie sojuszniczego zaangażowania we wspieranie Ukrainy w wojnie z Rosją.

4. Wspierać wysiłki na rzecz demokratyzacji Białorusi

Demokratyczne przemiany na Białorusi byłyby szansą na zapewnienie temu państwu rzeczywistej suwerenności i niezależności od Rosji, co jednocześnie przełożyłoby się na poprawę sytuacji mieszkającej tam mniejszości polskiej. Równolegle Polska powinna popierać niezależne polityczne i kulturalne środowiska w ramach emigracji białoruskiej, a także kształcić kadry dla przyszłego demokratycznego państwa białoruskiego.

5. Wzmacniać prozachodni kierunek w politykach państw przestrzeni postsowieckiej

W interesie Polski leży wspieranie niwelowania wpływów rosyjskich w państwach tradycyjnie uważanych przez Moskwę za jej sferę wpływów. Procesy demokratyzacji i wprowadzania standardów euroatlantyckich na obszarze postsowieckim są kluczowe dla naszego bezpieczeństwa. Prowadzenie dialogu z tymi państwami buduje ich odporność na rosyjską dezinformację oraz zwiększa świadomość wymiernych korzyści i zysków dla społeczeństw, płynących z integracji ze strukturami zachodnimi.

4.3. Filar 3 – Tożsamość i dziedzictwo narodowe

4.3.1. Tożsamość narodowa Rzeczypospolitej Polskiej

- 1. Kontynuować kształtowanie i rozwijanie postaw patriotycznych jako niezbędnego czynnika budowy wspólnoty i tożsamości narodowej zakorzenionej w chrześcijańskim dziedzictwie i ogólnoludzkich wartościach. Wspierać projekty edukacyjne i naukowe odnoszące się do wolnościowych i obywatelskich aspektów polskiego kodu kulturowego. Jednocześnie kształtować członkostwo Polski w organizacjach międzynarodowych w sposób zapewniający rozwój i ochronę polskiej tożsamości narodowej, kultury i tradycji**

Rozwój narodu gwarantowany jest przez państwo, zaś państwo istnieje dzięki narodowi, który nieustannie rozwija swoją świadomość i promuje wyznawane przez siebie wartości na zewnątrz. Udział Polski w sojuszach i gremiach międzynarodowych powinien służyć realizacji polskich interesów, bez uszczerbku na tożsamości narodowej Polaków.

- 2. Wspierać afirmatywne podejście do polskiego dziedzictwa narodowego, uwalniające postawy patriotyczne i altruistyczne wobec wspólnoty narodowej i społeczno-państwowej, służące wzmacnianiu gotowości obywatelskiej do służby na rzecz wspólnoty i państwa, w tym do czynnej obrony kraju**

Kształtowanie tożsamości narodowej jest procesem ciągłym, powinno odbywać się zarówno na poziomie lokalnym, jak i ogólnopaństwowym, z wykorzystaniem archetypicznych wzorców postaw. Bez wspólnoty narodowej państwo traci na spójności, co ułatwia inicjowanie procesów dezintegracyjnych.

3. Wspierać działalność Polaków i Polonii poza granicami kraju

Według danych szacunkowych Stowarzyszenia Wspólnota Polska poza terytorium Polski mieszka do 21 milionów Polaków i osób pochodzenia polskiego. To potencjał, który wciąż nie został w pełni wykorzystany. Brakuje międzysektorowej strategii współpracy i wsparcia Polaków poza granicami. Należy przygotować atrakcyjną i zróżnicowaną ofertę wspierającą włączanie się w budowanie polskiej tożsamości i promocji polskiego dziedzictwa, adresowanej do Polaków mieszkających poza granicami państwa.

4. Przygotować procedury w zakresie ochrony dziedzictwa kultury, na wypadek zagrożenia wojennego lub kryzysu

Polskie dziedzictwo kulturowe, zarówno w postaci dokumentów i zbiorów bibliotecznych, jak również innych dóbr materialnych ruchomych oraz zabytków architektury, w toku licznych wojen zostało mocno uszczuplone. Mając na uwadze, że w przeszłości były realizowane przeciwko Polsce przemyślane strategie zakładające niszczenie polskiego dziedzictwa kulturowego, należy w sposób szczególny zadbać o zachowanie tego, co przetrwało poprzednie konflikty i kryzysy. Należy opracować plany i wyznaczyć miejsca ewakuacji najcenniejszych dóbr materialnych polskiej kultury oraz dokonać inwentaryzacji cyfrowej kluczowych zabytków.

4.3.2. Tworzenie pozytywnego wizerunku Polski

1. Opracować strategię *soft power*, służącą budowie pozytywnego wizerunku Polski na arenie międzynarodowej

Polska, mimo dysponowania stosunkowo dużymi zasobami finansowymi i siecią instytucji i placówek zagranicznych, nadal nie posiada strategii *soft power*, która zapewniłaby efektywne wykorzystanie tych zasobów. Wciąż brakuje koordynacji i jednolitych wytycznych, które powinny być realizowane w sposób długofalowy przez wszystkie państwowe instytucje kultury, nauki i promocji. Polska musi nieustannie mierzyć się z wrogą aktywnością państw trzecich, w sposób systemowy kreujących negatywny jej wizerunek, w tym wykorzystujących narracje historyczne, wypaczające w sposób coraz bardziej agresywny podstawowe fakty z polskiej historii.

Strategia *soft power* powinna być realizowana m.in. poprzez instrumenty dyplomacji publicznej, kulturalnej, naukowej, ekonomicznej, za pośrednictwem

narzędzi zarówno tradycyjnych, jak i cyfrowych oraz elementów składających się na kulturę masową – również przy udziale osób o polskich korzeniach.

2. Opracować ramy spójnej polityki historycznej, a także podjąć działania na rzecz propagowania polskiej perspektywy w państwach o kluczowym znaczeniu dla bezpieczeństwa narodowego RP

Polskie doświadczenia historyczne pozostają wciąż niewykorzystanym atutem w relacjach międzynarodowych. Ich szczególnie atrakcyjnym rysem z perspektywy zarówno naszych zachodnich, jak i wschodnich sąsiadów jest dziedzictwo wolności jednostki i walki o niepodległość państwową oraz szacunek dla praw ludzi i narodów (ujmowanie polityki i relacji międzypaństwowych w kategoriach moralnych, a nie jedynie pragmatycznych). Jest tym również nowatorska i prodemokratyczna myśl polityczno-państwowa, przy jednoczesnym poszanowaniu tradycyjnych form życia społecznego, w tym religii.

4.4. Filar 4 – Rozwój społeczny i gospodarczy. Ochrona środowiska

4.4.1. Zdrowie i ochrona rodziny

1. Podjąć działania na rzecz opracowania i wdrożenia reformy (reorganizacji) systemu opieki zdrowotnej, szczególnie w zakresie zasad jego finansowania, a także dystrybucji posiadanych środków i zarządzania nimi

Polityka zdrowotna winna być uznana za jedną z najważniejszych polityk państwa, mającą istotny wpływ na jego bezpieczeństwo i funkcjonowanie, w tym na finanse, gospodarkę czy siły zbrojne. Dlatego należy od nowa oszacować potrzeby całego systemu oraz dostępne środki i w dalszej kolejności podejmować decyzje co do ewentualnego zwiększenia nakładów na ochronę zdrowia i sposobu ich dystrybucji. Zdrowie obywateli należy uznać za dobro niezbędne do istnienia państwa i gwarantujące jego niezakłócony rozwój. Należy powiązać politykę zdrowotną państwa z polityką ekonomiczną, społeczną, edukacyjną, rozwojową, a także z polityką bezpieczeństwa i wyzwaniem demograficznymi.

2. Zwiększyć dostępność do świadczeń medycznych, lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej oraz lekarzy specjalistów, ze szczególnym uwzględnieniem chorób układu krążenia, chorób nowotworowych oraz chorób psychicznych. Poprawić zdolności do przeciwdziałania zagrożeniom epidemiologicznym

Choroby układu krążenia i nowotwory złośliwe należą do najczęstszych przyczyn zgonów w Polsce. Znacząco rośnie liczba prób samobójczych wśród ludzi młodych, na wysokim poziomie utrzymuje się wskaźnik samobójstw u dorosłych (85 proc. zgonów samobójczych dotyczy mężczyzn). Obserwuje się duży wzrost zgonów

z przyczyn bezpośrednio związanych z alkoholem. Liczba osób potrzebujących dostępu do usług medycznych i specjalistów z ww. dziedzin będzie w najbliższych latach prawdopodobnie rosła.

3. Podjąć działania systemowe w zakresie przeciwdziałania skutkom zagrożeń pandemicznych

Działania powinny skupiać się na trzech zasadniczych kierunkach: 1) adaptacji systemu prawnego do zagrożeń pandemicznych; 2) wskazaniu jednego ośrodka koordynującego walkę z pandemią, odpowiedzialnego m.in. za działania informacyjne i edukacyjne; 3) budowaniu solidarności obywatelskiej, w tym włączaniu społeczeństwa, organizacji pozarządowych i wolontariackich do wspólnej walki z zagrożeniami pandemicznymi.

4. Podjąć działania na rzecz zwiększenia bezpieczeństwa lekowego

Należy stworzyć listę leków krytycznych dla bezpieczeństwa państwa, dążyć do zapewnienia wytwarzania większości tych leków w Polsce wykorzystując krajowy potencjał produkcji farmaceutycznej, a także zadbać o właściwy poziom rezerw.

Większość substancji czynnych niezbędnych do produkcji leków importowana jest z rynków zewnętrznych, głównie z Chin i Indii. Potencjalne zaburzenia w łańcuchach dostaw spowodowane konfliktem zbrojnym, kolejną pandemią bądź decyzją o wstrzymaniu tych dostaw wynikającą np. z powodów politycznych lub gospodarczych mogłyby poważnie zagrozić nieprzerwanemu dostępowi do farmakoterapii. Polska powinna być ważnym producentem środków farmaceutycznych. Należy wykorzystać istniejący potencjał, w tym infrastrukturę i posiadane kompetencje, jak również w przypadku takiej konieczności dążyć do jego rozbudowy oraz podjąć próbę przeniesienia produkcji globalnych firm farmaceutycznych do Polski. Jednocześnie, dzięki liście leków krytycznych, możliwe będzie efektywne zarządzanie zapasami, gdyby łańcuchy dostaw zostały nagle przerwane.

5. Podjąć działania w zakresie rozwoju nowoczesnych technologii medycznych, umożliwiających wytwarzanie leków innowacyjnych

Polska ma potencjał do budowy bezpieczeństwa lekowego. Dotyczy to również leków innowacyjnych oraz nowoczesnych technologii medycznych. Konieczne są jednak nowe mechanizmy wspierające działalność sektora oraz współdziałanie instytucji publicznych w kosztach badań, pozyskiwaniu nowych technologii i wdrażaniu ich do produkcji.

6. Kontynuować działania na rzecz upowszechniania profilaktyki, edukacji zdrowotnej i postaw prozdrowotnych. Promować wczesną diagnostykę i rehabilitację

Działania w tym zakresie w sposób znaczący odciążą system opieki zdrowotnej, a przede wszystkim wpłyną na zmniejszenie liczby zgonów. Według Eurostatu poziom umieralności w Polsce jest wyższy od przeciętnego dla państw UE o 95 zgonów/100 tys. ludności w przypadku zgonów z powodu przyczyn, którym można zapobiegać, a także o 53 zgony/100 tys. z powodu przyczyn, które można leczyć. Elementem edukacji zdrowotnej powinny być szkolenia z pierwszej pomocy. Zwiększenie przeżywalności dzięki pierwszej pomocy znacząco zmniejsza koszty leczenia i rehabilitacji. W ramach budowy odporności państwa należy rozwijać systemy typu ratownictwa obywatelskiego w społecznościach lokalnych na wzór systemów *first responder*. Należy więc dokonać radykalnej zmiany postawy społeczeństwa, zwłaszcza wśród najmłodszych, wobec profilaktyki i edukacji zdrowotnej.

7. Wspierać i propagować we wszystkich grupach wiekowych i zawodowych kulturę fizyczną, w tym zasady zdrowego i aktywnego trybu życia

Należy wyrabiać nawyki czynnej rekreacji i rozwijania sprawności fizycznej, a także zapewniać szeroki dostęp do infrastruktury sportowej i rekreacyjnej.

8. Kontynuować realizację polityki prorodzinnej

Należy opracować strategię działań sprzyjających zakładaniu i rozwojowi rodzin, a także wspomagających posiadanie potomstwa (m.in. powszechna dostępność do opieki lekarskiej, obniżenie kosztów związanych z okresem ciąży i z późniejszym utrzymaniem dziecka, tworzenie mechanizmów wspierających godzenie życia zawodowego z życiem rodzinnym, dostęp do przedszkoli).

9. Podjąć działania w celu osiągnięcia współczynnika dzietności na poziomie zastępowalności pokoleń i wyższego oraz likwidacji barier dzietności

Prawdopodobnie w 2024/2025 r. światowy poziom dzietności spadnie poniżej poziomu zastępowalności pokoleń, przez co za 20-30 lat zacznie spadać światowa liczba osób w wieku produkcyjnym. Coraz więcej państw będzie potrzebowało imigrantów.

Według ZUS Polska potrzebuje pozyskać – w zależności od zakładanego celu gospodarczego – od 100 do blisko 300 tysięcy osób rocznie. Wbrew opiniom imigracja nie rozwiąże problemów demograficznych w perspektywie długoterminowej.

Całkowity poziom dzietności w Polsce wynosi około 1,2, co oznacza, że mamy jeden z najwyższych współczynników osób bezdzietnych w Europie. Konieczne staje się podjęcie działań likwidujących bariery dzietności, zarówno o charakterze ekonomicznym, jak i kulturowym.

10. Przeprowadzić kompleksowy spis powszechny w celu urealnienia danych publikowanych przez Główny Urząd Statystyczny

Bez podstawowych informacji na temat liczby obywateli mieszkających w Polsce nie ma możliwości ustalenia realnego poziomu dzietności. Dodatkowym problemem jest brak wiarygodnych danych na temat migracji wewnętrznej (głównie z małych miejscowości do dużych aglomeracji) oraz dotyczących liczby imigrantów mieszkających w Polsce. Konieczne jest również uaktualnienie definicji zamieszkania, tak aby odpowiadała współczesnym trendom migracyjnym.

11. Kontynuować działania w zakresie wykorzystania potencjału osób w wieku emerytalnym

Wobec narastającego kryzysu demograficznego i fiaska kolejnych programów mających zwiększyć dzietność, większa aktywizacja zawodowa osób w wieku emerytalnym może być jednym z rozwiązań ograniczających problem braku rąk do pracy. Dotychczasowe próby ułatwienia osobom starszym dostępu do rynku pracy należy uznać za mało skuteczne. Należy zachęcać osoby starsze do wydłużenia aktywności zawodowej oraz wprowadzić ułatwienia dla osób starszych w dostępie do rynku pracy.

4.4.2. Polityka migracyjna

1. Podjąć działania w zakresie opracowania strategii, a następnie polityki migracyjnej, odpowiadającej aktualnym wyzwaniom i potrzebom państwa, uwzględniającej zwłaszcza kwestie bezpieczeństwa państwa i obywateli

Problem migracji będzie jednym z najważniejszych wyzwań stojących przed Polską w perspektywie najbliższych kilkudziesięciu lat, a sposób jego uregulowania będzie miał istotne znaczenie dla przyszłego rozwoju państwa. Polska stała się państwem netto imigracji i będzie coraz bardziej atrakcyjnym miejscem dla migrantów, także klimatycznych, co należy uwzględnić przy planowaniu polityki. Nie można również wykluczyć kolejnego masowego napływu uchodźców z państw sąsiednich.

Polska ma prawo do suwerennego realizowania własnej polityki migracyjnej, uwzględniającej zobowiązania międzynarodowe oraz członkostwo w Unii Europejskiej. Należy kierować się przede wszystkim interesem państwa, szczególnie rozwojem ekonomicznym, potrzebami rynku pracy, a także bezpieczeństwem samego państwa i jego obywateli.

W proponowanej strategii należy uwzględnić zjawisko niekontrolowanej migracji i „instrumentalizacji migracji”, a także rozpoznać możliwości wdrożenia programów reemigracyjnych dla obywateli Polski i osób polskiego pochodzenia, które wyjechały z Polski z zamiarem stałego osiedlenia w innym państwie.

Polityka migracyjna nie może być ukierunkowana wyłącznie na wykorzystanie potencjału cudzoziemców przyjeżdżających i przebywających w Polsce. Musi również uwzględniać działania na rzecz Polaków mieszkających na emigracji, osób polskiego pochodzenia oraz osób powracających do kraju.

Należy też podjąć działania nakierowane na zwiększenie skuteczności zapobiegania zjawisku niekontrolowanej migracji, w tym poprzez wzmocnienie potencjału i zdolności Straży Granicznej.

2. Modelować politykę migracyjną Unii Europejskiej ukierunkowaną na ograniczenie przyczyn zjawisk migracyjnych w państwach pochodzenia migrantów

Konieczne jest stworzenie ram współpracy z państwami pochodzenia migrantów oraz państwami trzecimi w celu ograniczania zjawiska niekontrolowanej migracji, a zwłaszcza skutecznego zarządzania polityką powrotową.

4.4.3. Bezpieczeństwo gospodarcze

1. Wzmacniać rozwój i konkurencyjność polskiej gospodarki

Zagwarantowanie bezpieczeństwa kraju nie będzie możliwe bez silnej i dobrze rozwijającej się gospodarki. PKB tworzone jest przede wszystkim przez przedsiębiorców działających na rynku danego kraju i to od wysokości PKB zależą możliwości finansowania wydatków na obronność. Aby zabezpieczyć stabilność finansową kraju, odpowiedni poziom inwestycji, wzrost gospodarczy, konkurencyjność, czy zrównoważony rozwój gospodarki, konieczne będzie dalsze tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości i inwestycji. W tym celu należy podjąć działania zmierzające do ograniczenia obowiązków biurokratycznych, ograniczyć działania nadregulacyjne w legislacji, zapewnić stabilne i przewidywalne otoczenie prawne.

2. Zabiegać o wzmocnienie efektywności instrumentów nadzoru nad rynkami finansowymi oraz systemem fiskalnym, w tym zmniejszać zadłużenie w walutach obcych oraz zwiększać udział polskich prywatnych papierów wartościowych w procesie kreacji pieniądza

Polityka finansowa i monetarna państwa powinna być nakierowana na utrzymanie wysokiego tempa wzrostu gospodarczego. Należy je prowadzić z uwzględnieniem zapewnienia odpowiedniego tempa rozwoju gospodarczego państwa polskiego.

3. Zbudować efektywny system rezerw strategicznych zdolny do adaptacji w ramach zmian zachodzących w środowisku bezpieczeństwa

Konieczne jest utrzymanie zdolności do zarządzania bezpieczeństwem narodowym, zapewnienie skutecznych dostaw energii elektrycznej, utrzymanie ciągłości kluczowych łańcuchów dostaw.

4. Zwiększyć udział wydatków prorozwojowych w budżecie państwa

Należy kontynuować działania niwelujące lukę rozwojową względem wyżej rozwiniętych gospodarek zachodnioeuropejskich, przy równoczesnym zachowaniu zdolności do elastycznej reakcji na wyzwania zewnętrzne i wewnętrzne.

5. Wykorzystać tranzytowe położenie Polski na szlakach Północ-Południe oraz Wschód-Zachód

Należy wspierać realizację konkretnych projektów infrastrukturalnych w ramach Inicjatywy Trójmorza. Do nich można zaliczyć rozbudowę sieci transportowej i infrastrukturalnej, budowę nowych połączeń kolejowych, dróg ekspresowych i autostrad. Dodatkowym celem jest poprawa militarnej mobilności w Polsce i regionie poprzez realizację ww. projektów infrastrukturalnych.

6. Wykorzystywać potencjał i szanse wynikające z nadmorskiego położenia Polski

Należy podjąć działania na rzecz rozwijania projektów budowy morskich terminali przeładunkowych wraz całym łańcuchem systemu transportowego morskiego oraz lądowego.

7. Rozbudować infrastrukturę krytyczną i komunikacyjną, w tym wybudować Centralny Port Komunikacyjny wraz z dochodzącymi do niego liniami kolejowymi

Budowa Centralnego Portu Komunikacyjnego (CPK) ma nie tylko strategiczne znaczenie gospodarcze, ale również wpisuje się w potrzeby obronne państwa, w tym w zapewnienie przetrwania wojsk sojuszników i sprzętu wojskowego. Inwestycja ta musi być powiązana z rozbudową sieci kolejowej, gwarantującej połączenie z CPK najważniejszych aglomeracji miejskich i ośrodków przemysłowo-gospodarczych kraju.

8. Kontynuować działania na rzecz równomiernego rozwoju regionalnego

Należy podjąć działania na rzecz ograniczenia procesów prowadzących do depopulacji niektórych obszarów, związanych z migracją wewnątrz krajową, jak również zagraniczną.

Efektom depopulacji jest zmieniająca się struktura demograficzna społeczeństwa, w tym jego starzenie się. Jedną z przyczyn depopulacji jest nierównowaga w inwestycjach regionalnych, brak warunków do rozwijania działalności gospodarczej i tworzenia nowych miejsc pracy, co wpływa na pogorszenie jakości

życia. Wyludnianie regionów prowadzi do zapaści infrastruktury i malejącej atrakcyjności tych obszarów dla przedsiębiorców. Dlatego należy położyć nacisk na rozwój strategicznych i liniowych inwestycji ogólnopolskich, ożywiających poszczególne regiony (jak Via Carpatia czy CPK wraz z dochodzącymi do niego liniami kolejowymi).

4.4.4. Przemysłowy sektor obronny i bezpieczeństwa

1. Opracować oraz wdrożyć koncepcję budowy i wspierania strategicznej roli polskiego przemysłu obronnego

Polski przemysł obronny w obecnej sytuacji geopolitycznej staje się jednym z priorytetowych sektorów gospodarki, której funkcjonowanie ma bezpośredni wpływ na budowę odporności państwa na zewnętrzne zagrożenia oraz na rozwój zdolności potencjału militarnego państwa. Stąd też istnieje potrzeba opracowania, wdrożenia i konsekwentnej realizacji przez rząd dokumentu o randze strategii, który określi kierunki funkcjonowania, budowy i wspierania przez państwo sektora obronnego w perspektywie wieloletniej.

Polityka państwa w stosunku do przemysłu obronnego powinna wynikać z długofalowych planów jego funkcjonowania i rozwoju nie tylko na rzecz własnych sił zbrojnych, ale również jako elementu eksportu produktów, technologii czy usług na rynki światowe. Każde państwo o określonych aspiracjach i zdolnościach technologicznych, dbające o własne bezpieczeństwo, opiera produkcję obronną w pierwszej kolejności o własne przedsiębiorstwa i rodzime rozwiązania. W przeciwnym razie nie ma mowy o skutecznym działaniu własnych sił zbrojnych w perspektywie długofalowej. Obecny wysoki poziom wydatków obronnych w stosunku do PKB jest szansą na zbudowanie własnego silnego przemysłu obronnego, ale tylko wtedy, gdy wraz z pilnymi zakupami uzbrojenia z zagranicy wynegocjujemy realny transfer technologii i zapewnimy siły i środki na jego implementację.

2. Wspierać polski przemysł obronny i jego rozwój niezależnie od formy własności. Rozwijać narodowe zdolności produkcyjne niezbędne do zapewnienia bezpieczeństwa i ciągłości dostaw sprzętu wojskowego oraz usług na rzecz SZ RP

Zapewnienie innowacyjności, konkurencyjności oraz odporności na potencjalne zakłócenia wymusza dywersyfikację zarówno pod względem struktury właścicielskiej, organizacji produkcji, jej dyslokacji jak też zastosowania rozwiązań redundantnych.

Ponadto istotne jest zapewnienie przez państwo skutecznych mechanizmów wsparcia administracyjnego i finansowego przemysłu obronnego w Polsce.

Wsparcie administracyjne powinno obejmować stworzenie specjalnych regulacji dających priorytet zadaniom obronnym w zakresie inwestycji przez wprowadzenie regulacji upraszczających procesy inwestycji budowlanych, w tym m.in. uproszczenie prawa budowlanego, obniżenie restrykcyjnych przepisów środowiskowych, uproszczenie procedur na wszystkich poziomach administracyjnych państwa.

Wsparcie finansowe powinno być oparte na zbudowaniu odpowiednich instrumentów finansowych na poziomie rządowym w zakresie gwarantowania kredytów inwestycyjnych (dla inwestycji związanych z rozbudową przemysłu obronnego realizowanych przez spółki przemysłowego potencjału obronnego) lub obligatoryjnego respektowania zapisów Ustawy o obronie Ojczyzny w zakresie finansowania zamówień związanych z bezpieczeństwem państwa.

Wsparcie przemysłu obronnego powinno obejmować również aktywną promocję eksportu polskich produktów wytwarzanych przez wszystkich producentów sprzętu wojskowego (zarówno państwowych, jak i prywatnych), np. poprzez stworzenie specjalnego funduszu finansującego ich sprzedaż do państw zainteresowanych zakupem tego sprzętu.

3. Wspierać wysiłki polskich podmiotów naukowo-badawczych na rzecz polskiego przemysłu obronnego

Należy powiązać działalność ośrodków naukowo-badawczych w zakresie badań i rozwoju w obszarze bezpieczeństwa, nadając im kierunki i priorytety w zakresie tworzenia nowoczesnych rozwiązań i technologii, w szczególności w obszarze cyberbezpieczeństwa, satelitarnych systemów rozpoznania, systemów bezzałogowych, rozwoju EDT, AI oraz technologii kwantowych.

4. Osiągnąć zdolności do samodzielnej produkcji amunicji oraz utrzymać zapasy środków bojowych, części zamiennych, paliwa i innych materiałów niezbędnych w przedłużającym się konflikcie o wysokiej intensywności

Doświadczenia z wojny w Ukrainie wskazują na potrzebę pilnego podjęcia działań ze strony Polski mających na celu nie tylko ustanowienie własnych zdolności do produkcji jak najszerszego asortymentu środków bojowych, ale również rozbudowę linii produkcyjnych, aby zaspokoić potrzeby sił zbrojnych zarówno w zakresie posiadanego i pozyskiwanego sprzętu wojskowego, jak również tworzenia zapasów magazynowych na wypadek potencjalnego konfliktu. Wojna w Ukrainie w sposób szczególny pokazuje ograniczenia zaatakowanego państwa w zakresie podejmowania decyzji i prowadzenia wojny bez tego typu zdolności.

5. Zbudować system zapewniający ciągłość funkcjonowania przemysłu obronnego w trakcie konfliktu zbrojnego

Doświadczenia z działań zbrojnych na terenie Ukrainy pokazują, że jednym z pierwszych celów ataku przeciwnika jest zniszczenie przemysłu obronnego przez bezpośrednie działania kinetyczne i pośrednio przez zniszczenie infrastruktury energetycznej, wodno-kanalizacyjnej oraz sieci IT i infrastruktury komunikacyjnej.

Aby temu przeciwdziałać, należy zbudować system ewakuacji przemysłu obronnego w bezpieczne lokalizacje z przygotowaną niezależną infrastrukturą, niezbędną dla funkcjonowania zakładów przemysłowych. Niezwykle istotnym elementem ochrony zasobów przemysłowych są wysoko wykwalifikowani pracownicy z kadry zarządczej i inżynierskiej.

6. Kontynuować działania w obszarze rozwoju zdolności kosmicznych podwójnego zastosowania, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb sił zbrojnych

Rozwój przedmiotowych zdolności pozwoliłby na rozszerzenie możliwości satelitarnego rozpoznania optoelektronicznego i radarowego, a także umożliwiłyby wykorzystanie tych zdolności w administracji publicznej, zarządzaniu kryzysowym, kartografii, gospodarce przestrzennej czy rolnictwie.

4.4.5. Bezpieczeństwo energetyczne

1. Wzmocnić ochronę i niezawodność systemu wytwarzania i dostaw energii elektrycznej oraz ciepła w celu zapewnienia stabilnego działania krajowych systemów ciepłownictwa i elektroenergetycznego

Należy podjąć działania wzmacniające ochronę i niezawodność infrastruktury technicznej oraz szlaków dostaw gazu ziemnego, ropy naftowej i produktów ropopochodnych do Polski. Trzeba zapewnić skuteczną obronę i ochronę wszystkim ogniom łańcucha wytwarzania, transportu i magazynowania nośników energii (gaz ziemny, ropa naftowa, produkty ropopochodne, energia elektryczna) na terytorium państwa, wyłącznej strefy ekonomicznej oraz wód międzynarodowych.

Dla zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego państwa niezbędne jest również magazynowanie energii elektrycznej. W warunkach geograficzno-klimatycznych Polski szczególnie ważne jest magazynowanie sezonowe, mające na celu pokrycie zapotrzebowania w miesiącach zimowych.

2. Podjąć działania mające na celu realizację programu energetyki jądrowej dużej i małej oraz energetyki odnawialnej na lądzie i morzu

To postulat ochrony realizacji celów strategicznych transformacji energetycznej państwa zapisanych w Polityce energetycznej Polski. Elektrownia atomowa,

budowana w technologii pochodzącej z USA, wzmacnia i zacieśnia polsko-amerykańskie więzi strategiczne i tym samym umacnia bezpieczeństwo Polski.

3. Podjąć działania mające na celu rozwój energetyki rozproszonej

Należy opracować i wdrożyć strategiczny program rozwoju energetyki rozproszonej, opartej o zdywersyfikowany miks paliwowy (maksymalnie wykorzystujący lokalne źródła paliw pierwotnych) i odnawialne źródła energii. Celem jest zwiększenie elastyczności i bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej i ciepła dla obiektów infrastruktury krytycznej w przypadku wystąpienia poważnych zakłóceń w pracy Krajowego Systemu Elektroenergetycznego.

4. Podjąć działania na rzecz przedłużenia do Polski Central European Pipeline System – systemu rurociągów NATO do przesyłu paliw na potrzeby sił zbrojnych i odbiorców cywilnych

Postulat uzasadniony z perspektywy wzmocnienia sojuszniczych zdolności militarnych w Polsce i na wschodniej flance NATO.

5. Rozbudować istniejące i budować nowe punkty wejścia do systemu przesyłu gazu w Polsce

Konieczne jest podniesienie zdolności odbiorczych terminala LNG w Świnoujściu oraz budowa terminala do odbioru LNG w nowej lokalizacji. Należy przeprowadzić prace studyjne nad nowymi projektami dywersyfikującymi dostawy paliwa gazowego z wykorzystaniem infrastruktury przesyłowej regionu.

Jednocześnie szczególny nacisk należy położyć na ochronę gazoportów i podwodnej infrastruktury liniowej, służącej do przesyłu surowców energetycznych drogą morską, takich jak Baltic Pipe. Należy również wykorzystać potencjał Marynarki Wojennej i Wojsk Specjalnych do ich ochrony.

6. Zbudować szlak przesyłu gazu ziemnego na osi Północ-Południe oraz hub gazowy w Polsce dla regionu Europy Środkowej

Postulat ochrony realizacji celów strategicznych transformacji energetycznej państwa zapisanych w Polityce energetycznej Polski.

7. Rozbudować i zmodernizować wewnętrzne sieci energetyczne

W kontekście rozwoju OZE, energetyki jądrowej i elektromobilności konieczne jest dostosowanie sieci przesyłowych i dystrybucyjnych do nowych realiów funkcjonowania Krajowego Systemu Elektroenergetycznego (KSE). Modernizacja sieci pozwoli jednocześnie na minimalizację liczby odbiorców dotkniętych skutkami awarii w systemie elektroenergetycznym.

8. Wzmocnić stabilność polskiej sieci energetycznej poprzez zapewnienie właściwego technicznie miks energetycznego

W celu zapewnienia niezbędnej mocy sterowalnej oraz stabilności sieci energetycznej, w tym w celu pokrycia luk energetycznych w regionach, gdzie występują znaczący konsumenci energii (przemysł, duże aglomeracje miejskie), należy rozważyć zainstalowanie mocy wytwórczych z różnego typu źródeł. Zastosowanie powinny mieć nowoczesne źródła energii odnawialnej, a w przyszłości małe modułowe reaktory o właściwej mocy jednostkowej.

9. Opracować i wdrożyć plan transformacji wodorowej

Należy dążyć do wykorzystywania zielonego wodoru, który jest niezbędny we właściwym mieszkaniu do dekarbonizacji ważnych dla Polski gałęzi przemysłu chemicznego, stalowego, papierniczego i innych. Jest to również sposób na magazynowanie nadwyżek energii wytwarzanej przez OZE.

10. Stworzyć spójną i aktualną – odpowiadającą europejskim dokumentom i wyzwaniom polityk międzynarodowych – politykę energetyczną Polski

Działanie to zapewni bezpieczeństwo energetyczne państwa, a także stworzy przewidywalny rynek energii dla jego uczestników – co przełoży się na realizację długoterminowych i wielkoskalowych projektów. Aktualny podział kompetencji i struktura dokumentów oraz legislacji nie sprzyjają osiągnięciu celów strategicznych Polski w tym wymiarze.

11. Konieczność podjęcia działań regulacyjnych i ustawodawczych dla zapewnienia sprawiedliwej transformacji energetycznej, w tym ograniczenia negatywnych skutków społeczno-gospodarczych dekarbonizacji oraz zapobieżenia deindustrializacji południowych regionów Polski

Koncentracja mocy wytwórczych na północy Polski wynikająca z dekarbonizacji generacji energii elektrycznej może stanowić wyzwanie dla konkurencyjności polskiego przemysłu oraz utrzymania miejsc pracy na południu Polski.

4.4.6. Bezpieczeństwo morskie

1. Zapewnić bezpieczeństwo żeglugi morskiej na Bałtyku zgodnie z interesami narodowymi

Realizacja tego postulatu jest kluczowa dla bezpieczeństwa ekonomicznego i militarnego państwa, w tym zapewnienia zdolności do przetrwania sojusznicych sił wzmocnienia.

2. Zwiększyć możliwości przeładunkowe portów o znaczeniu strategicznym

Dostosować przepustowość portów do potrzeb gospodarczych i wojskowych, w tym zabezpieczyć przeładunek i transport multimodalny. Zapewnić realizację operacji przeładunkowych dla wszystkich typów ładunków, odpowiednich miejsc składowania i dystrybucji (drogi i linie kolejowe). Priorytet nadać budowie i rozbudowie terminali kontenerowych w Świnoujściu, Gdańsku i portu zewnętrznego w Gdyni.

3. Zorganizować skuteczny system ochrony morskiej infrastruktury krytycznej

Dotyczy to obiektów liniowych, w tym ropo- i gazociągów, światłowodów, kabli energetycznych oraz infrastruktury nawodnej, na przykład platform wiertniczych i farm wiatrowych.

4. Rozbudować sieć portów pomocniczych

Uwzględnić port w Elblągu jako port o podstawowym znaczeniu dla gospodarki narodowej oraz rozbudowę portów na środkowym wybrzeżu.

4.4.7. Ochrona środowiska naturalnego i klimatu

1. Stworzyć legislację łączącą interesy ochrony środowiska z interesami gospodarczymi państwa

Podjąć działania tworzące skuteczną legislację na rzecz ochrony środowiska realizując cele strategii zrównoważonego rozwoju oraz strategii zrównoważonego łowiectwa, zmierzając do podtrzymania wysokiego tempa rozwoju gospodarczego oraz ekonomicznego państwa i zapewnienia realizacji infrastrukturalnych inwestycji liniowych.

2. Stworzyć spójną politykę ochrony i odbudowy zasobów wodnych z uwzględnieniem bezpieczeństwa żywnościowego

Postulat zapisany w Polityce ekologicznej państwa 2030.

3. Kontynuować działania na rzecz łagodzenia skutków zmian klimatu i adaptacji do nich, ze szczególnym uwzględnieniem ograniczenia ryzyka powodziowego i łagodzenia skutków suszy

Wzrost intensywności i częstotliwości występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych, a także inne skutki globalnego ocieplenia klimatu, niosą za sobą negatywne konsekwencje dla gospodarki i społeczeństwa.

Konieczne jest podjęcie działań mających na celu dostosowywanie i wdrażanie założeń polityki energetyczno-klimatycznej, inwestycje w infrastrukturę oraz

realizacja przedsięwzięć technicznych redukujących koszty ekonomiczno-społeczne występowania gwałtownych zjawisk klimatycznych i pogodowych.

4. Zintensyfikować działania na rzecz walki ze smogiem, usprawnić gospodarkę odpadami, rozwijać elektromobilność, paliwa alternatywne, wspierać rozwój odnawialnych źródeł energii, technologii czystowęglowych, produkcji i wykorzystania wodoru, a także zwiększać efektywność energetyczną. Wspierać rozwój technologii magazynowania energii elektrycznej i ciepłej

Realizacja postulatów Polityki energetycznej Polski, Krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu do 2030 r. oraz Polityki ekologicznej państwa 2030.

4.4.8. Potencjał naukowy i technologiczny

1. Zapewnić warunki sprzyjające rozwojowi innowacyjności poprzez wsparcie budowy lokalnych i krajowych ekosystemów technologicznych. W tym celu stworzyć odpowiednie ramy prawne i finansowe usprawniające rozwój nowych, dobrze rokujących branż

Uwarunkowania geopolityczne oraz rywalizacja technologiczna skłaniają państwa i instytucje międzynarodowe (w tym NATO i UE) do systemowego wsparcia rozwoju ekosystemów innowacji, które łączą różnorodne organizacje i jednostki sektorów publicznego, prywatnego oraz badawczo-naukowego. Działania ekosystemów innowacji wspierają ich współpracę i wspólne projekty naukowo-badawczo-innowacyjne, zarówno w wymiarze instytucjonalnym, jak i programowym, a następnie komercjalizację rozwiązań technologicznych. Aktywne wsparcie w zakresie rozbudowy zdolności i zasobów technologicznych obejmuje w ostatnich latach głównie technologie podwójnego zastosowania (*dual-use*), głębokie technologie, technologie obronne. Polska nie posiada strategii technologicznej, która stanowiłaby ramy dla rozwoju innowacji technologicznych na krótko-, średnio- i długoterminowe potrzeby państwa, zarówno w wymiarze cywilnym, jak i militarnym.

Jak do tej pory nie został wykonany przegląd prawa pod kątem regulacji związanych z wdrażaniem nowych technologii. Szczególnie istotna w tym kontekście jest gałąź kosmiczna (satelity polskiej produkcji, wobec braku odpowiednich regulacji w Polsce, rejestrowane są poza jej granicami).

2. Rozwijać współpracę państwa z krajowym sektorem prywatnym w zakresie strategicznego sygnalizowania potrzeb gospodarki i sektora obronnego w obszarze koniecznych zdolności technologicznych, a następnie zapewniać systemowe wsparcie ich rozwoju, produkcji lub dystrybucji i promocji, a także komercjalizacji przedsięwzięć i produktów na zagranicznych rynkach

Polskie firmy osiągają sukcesy często pomimo braku wsparcia, a nie dzięki zaangażowaniu państwa polskiego. Polska powinna wspierać zarówno rozwój firm technologicznych, jak i ich dalszy udział w dużych i/lub rozwojowych projektach, kontraktach wewnętrznych i międzynarodowych, które przynosiłyby nie tylko zysk, ale także inne wymierne korzyści, w tym zwiększały suwerenność technologiczną.

3. Monitorować i skutecznie reagować na rozwój przełomowych technologii, m.in. sztucznej inteligencji czy technologii kwantowych na bezpieczeństwo oraz stosunki międzynarodowe. Dostosowywać prawo pod kątem zachodzących zmian i wyzwań etycznych. Rozwijać narodowe zdolności w zakresie sztucznej inteligencji

Wsparcie przez AI szerokiej gamy urządzeń nie tylko do cywilnego użytku, ale także militarnego przeznaczenia, rodzi zarówno szanse, jak i zagrożenia, które już teraz muszą być analizowane, by w umiejętny sposób i z wyprzedzeniem przygotować się na rewolucję technologiczną.

W grudniu 2020 r. ogłoszono Politykę dla rozwoju sztucznej inteligencji w Polsce od roku 2020, opisującą działania, które Polska powinna wdrożyć i cele, które powinna osiągnąć w perspektywie krótko- (do 2023 r.), średnio- (do 2027 r.) i długoterminowej (po 2027 r.), mające służyć rozwojowi polskiego społeczeństwa, polskiej gospodarki i polskiej nauki w obszarze sztucznej inteligencji. Polityka ta powinna być aktualizowana i konsekwentnie wdrażana.

4. Przeciwdziałać odpływowi kapitału ludzkiego oraz technologii za granicę

Powyższy cel należy realizować poprzez budowę na terenie Polski centrów technologiczno-produkcyjnych agregujących kapitał prywatny oraz fundusze dostępne w ramach sojusznicznych programów wsparcia produkcji i rozwoju badań.

Polska musi aktywnie korzystać ze wsparcia DIANA NATO oraz NATO Innovation Fund czy European Defence Fund. Polska musi być postrzegana jako miejsce atrakcyjne, umożliwiające karierę i operacjonalizację innowacyjnych rozwiązań (przejście z fazy teoretycznej do testowej, a następnie produkcyjnej i rozwojowej).

5. Promować nauki ścisłe w celu zwiększenia kompetencji technologicznych

Wiedza, innowacje i technologia – obok tradycyjnych czynników (pracy, kapitału i inwestycji zagranicznych) – są potężnymi czynnikami wzrostu gospodarczego. Konieczny jest rozwój w kluczowych dla państwach obszarach, takich jak sztuczna inteligencja, systemy autonomiczne, biomechaniczne, technologie 5G i ich kolejne generacje, technologie wielkobazodanowe (Big Data), „internet rzeczy”, biometria, informatyka kwantowa, robotyka, nanotechnologia, technologia wytwarzania przestrzennego 3D i 4D, biotechnologia oraz technologia humanoidalna i inżynieria genetyczna.

V. ZAKOŃCZENIE

Opracowanie Rekomendacji do Strategii Bezpieczeństwa Narodowego RP oraz przekazanie ich stronie rządowej powinny uruchomić prace prowadzone przez Radę Ministrów nad przyjęciem projektu nowej Strategii Bezpieczeństwa Narodowego RP i przekazaniem jej do zatwierdzenia Prezydentowi RP.

Zgodnie z oczekiwaniem Prezydenta RP, nowa Strategia Bezpieczeństwa Narodowego RP powinna zostać zatwierdzona przed 24 lutego 2025 r., to jest przed trzecią rocznicą pełnoskalowej agresji Rosji na Ukrainę.